

BİZDEN HABERLER

AĞUSTOS 2017
SAYI 450

10 MİLYAR
SINIRINA
ÇEYREK KALA
NÜFUS VE
DENGELER

Değişim Biziz Değer Yaratırız Ülkemiz İçin Varız
Güven Veririz Farklıyız Değer Katarız Sorumluluk
Alırız İyi Bir Takımız İlham Veririz Yenilikçiyiz
Azimliyiz Öncüyüz Global Oyuncuyuz Biriz Eşitiz
Araştırır Geliştiririz Sorumluyuz Çalışırız Üretiriz
Değişim Biziz Değer Yaratırız Ülkemiz İçin Varız
Güven Veririz Farklıyız Değer Katarız Sorumluluk
Alırız İyi Bir Takımız İlham Veririz Yenilikçiyiz
Azimliyiz Öncüyüz Global Oyuncuyuz Biriz Eşitiz
Araştırır Geliştiririz Sorumluyuz Çalışırız Üretiriz
Değişim Biziz Değer Yaratırız Ülkemiz İçin Varız
Güven Veririz Farklıyız Değer Katarız Sorumluluk
Alırız İyi Bir Takımız İlham Veririz Yenilikçiyiz
Azimliyiz Öncüyüz Global Oyuncuyuz Biriz Eşitiz
Araştırır Geliştiririz Sorumluyuz Çalışırız Üretiriz
Değişim Biziz Değer Yaratırız Ülkemiz İçin Varız
Güven Veririz Farklıyız Değer Katarız Sorumluluk
Alırız İyi Bir Takımız İlham Veririz Yenilikçiyiz
Azimliyiz Öncüyüz Global Oyuncuyuz Biriz Eşitiz
Araştırır Geliştiririz Sorumluyuz...

'Bizden Haberler'in değerli okurları,

Koç Holding olarak bu yıl da, Amerika'da yayımlanan Fortune Global 500 listesinde yer alan tek Türk şirketi olduk. Dünyada en yüksek net ciroya sahip 500 kurumun sıralandığı bu listede 463'üncü sırada yer almamızda payı olan tüm çalışma arkadaşlarımızı kutluyorum.

Emeklerimizin küresel ölçekte yansımalarını görmek hepimizi mutlu ediyor. Bu sonuçların kalıcı olabilmesi, içinden geçtiğimiz ve teknolojinin belirlediği hızlı

değişimi iyi anlayabilmemize, iş modellerimizi buna uygun tasarlayıp değişime öncülük ederek rekabetçi üstünlükler geliştirebilmemize bağlı. Geleceği tasarlarırken göz önünde bulundurmamız gereken temel mesele, teknolojik gelişimle birlikte hayatımıza giren değişimin olağanüstü hızı ve çok yönlülüğü. Bu ay dergimizde mercek altına alınan Internet of Things (IoT), yani nesnelerin interneti, karşı karşıya olduğumuz değişimin en güzel örneklerinden biri. İnternet, sürekli veri akışı sağlayan, birbirine bağlı cihazlar ile araçlar ve bu şekilde toplanan veri, sadece gündelik yaşamımızı değil, tüm ekonomik sistemi değiştirecek bir güce sahip. Şirketlerin üst düzey yöneticileri, rekabetin ve endüstrilerin yapısını değiştirecek nitelikteki fırsat ve tehditleri bir an önce göz önünde bulundurmak zorunda. Bu dönüşümü, teknolojik gelişime ayak uydurmanın ötesinde, her an, her yerde karşımıza çıkan değişimle barışık bir zihniyet ve kültür dönüşümü olarak kavramalıyız.

Geleceği öngörmeye çalışırken kısa ve orta vadeli hedefler kadar demografik değişim gibi uzun süreli yapısal ve toplumsal etkenleri de titizlikle hesaba katmalıyız. Birleşmiş Milletler tarafından Haziran ayında açıklanan Dünya Nüfus Tahmini Raporu'nda dünyada ve Türkiye'de doğurganlığın düşeceği, yaşlı nüfusun genel nüfusa oranının ise artacağı öngörülüyor. Gelecekte nüfusun niceliği değil niteliğinin ve verimliliğinin öne çıkacağını vurgulayan uzmanlar, eğitim ve sağlık sektörlerinin daha da artacak olan önemine işaret ediyor. Bu çıkarımlar Koç Topluluğu olarak ülkemizin ekonomik büyümesinin yanı sıra eğitim, kültür ve sağlığa verdiğimiz değerlerin haklılığını da ortaya koyuyor.

Yoğun geçen, hedeflerimize ulaştığımız, yeni projeler ve girişimler başlattığımız bir çalışma döneminin ardından dinlenip yeni dönem için enerji toplayacağımız Ağustos ayına geldik. Bu ay izinlerini kullanacak tüm çalışma arkadaşlarımıza aileleri ve sevdikleriyle birlikte iyi tatiller diliyorum.

Saygı ve sevgilerimle,

Levent Çakıroğlu

İmtiyaz Sahibi

Koç Holding A.Ş. Adına
Levent ÇAKIROĞLU
(Sahibi)

Genel Yayın Yönetmeni

Oya ÜNLÜ KIZIL

Sorumlu Yönetmen

Şeniz AKAN

Yayın Koordinatörü

Tuğçe Kutlu SERİNTÜRK

Yayın Kurulu

Mustafa Kemal ÇOLAK
M. Dumrul SABUNCUOĞLU
Sibel CİNGİ

Yayımlar Direktörü

M.Dumrul SABUNCUOĞLU

Direktör

Zeynep Yosun AKVERDİ
Sibel CİNGİ

Editörler

Hülya VATANSEVER
Pelin REZAKİ
Biray Anıl BİRER

Tasarım

Lom Creative
lom.com.tr

Fotoğraf Editörü

Serdar ÖNGEN

Overteam Bilgi Teknolojileri
İletişim ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Şahkulu Mahallesi
İstiklal Caddesi Hıdivyal Palas
No: 231 Kat: 4 Oda: 65-70
Beyoğlu, İstanbul
Tel:0212 252 74 25
overteam.com

Baskı ve Cilt (Matbaa)

Ömür Matbaacılık A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi,
Yakuplu Mah.Birlik
Cad. No:20/1 34524
Beylikdüzü/İSTANBUL
Tel: 0212 422 76 00

Yayın Türü

Yaygın Yerel Süreli

Yayın Süresi / Dili

Aylık / Türkçe

Bu dergideki yazı
ve görseller kaynak
belirtilerek kullanılabilir.

BU SAYIDA

→ 4

KOÇ TOPLULUĞU
TARİHİNDE BU AY

→ 6

NELER OLDU?

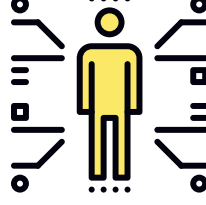
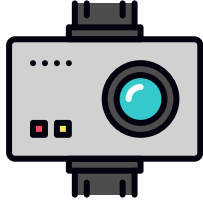
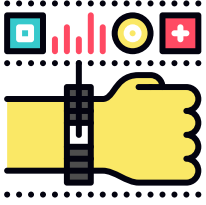
- Fon yönetiminde gelenekselleşen başarı
- Ford Otosan girişimcileri destekliyor
- Arçelik'e Red Dot'tan üç ödül
- 2020 hedeflerine doğru
- Arçelik Afrika'da büyüyecek
- Ford Trucks'tan Avrupa atılımı
- Ford Otosan Port'a Yeşil Liman Sertifikası
- TURMEPA'dan toplum bilinçlendirme aktiviteleri

→ 10

NELER OLACAK?

- Rooms and Walls Sergisi
- 15. İstanbul Bienali
- EuroBasket Şampiyonası
- Yaşamaya Dair Müzikli Gösteri

32

YAŞAM

→ Özgür Bolat: "İnsanların hayatında ne kadar etki yaratıyorsan o kadar başarılısın"
→ Ayak sağlığı her şeyden önemli

12

VİZYON

→ Yatırımlar neden yavaşlıyor?

26

YENİ DÜNYA

→ Uzayda yeni sınırlar

16

YAKIN PLAN

→ Dengeler değişiyor
→ Bilgisayarın değil, nesnelerin interneti

30

MESLEK SIRRI

→ "Yeni nesillerimizle yola devam edeceğiz"

38

KOLLEKTİF

→ Deprem yeniden gündem

42

MOLA

→ Üzümler gelin olurken

BİZDEN HABERLER'E ULAŞMAK ŞİMDİ ÇOK DAHA KOLAY. İPAD UYGULAMAMIZ İLE DERGİMİZ DİLEDİĞİNİZ ANDA, DİLEDİĞİNİZ YERDE...

KOÇ TOPLULUĞU TARİHİNDE BU AY

Bizim Hikâyemiz Türkiye'nin Hikâyesi...

Tat Konserve Mustafa
Kemal Paşa Tesisleri
27 Ağustos'ta açıldı.

1968

1964

Türk Siemens Kablo ve Elektrik
Sanayi A.Ş., Alman Siemens firması
ortaklığında kuruldu ve Türkiye'nin
ilk kablo fabrikasının temeli
8 Ağustos tarihinde
Mudanya'da atıldı.

Türkiye'nin en modern entegre et tesisleri olan ve 15 milyarlık yatırımla tamamlanan Marmet Fabrikası, 28 Ağustos tarihinde işletmeye açıldı.

1980

1986

Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi'nin ek binasının temelleri 22 Ağustos'ta atıldı.

Fon yönetiminde gelenekselleşen başarı

Yapı Kredi Portföy, Global Banking and Finance Review tarafından üçüncü kez “Türkiye’nin En İyi Portföy Yönetim Şirketi” seçildi.

Yapı Kredi Portföy’ün başarıları, sektörün önde gelen bağımsız kurumlarından ardı ardına aldığı ödüllerle tescillenmeye devam ediyor. Global Banking and Finance Review dergisi tarafından 2014 ve 2015 yıllarının ardından bu yıl üçüncü kez “Türkiye’nin En İyi Portföy Yönetim Şirketi” seçilen şirket, ayrıca derginin bu sene vermeye başladığı “Emeklilik Fonları Yönetiminde Türkiye’nin En İyi Şirketi” ödülünün de ilk sahibi oldu. Mayıs ayında TSPB Sermaye Piyasaları Ödülleri’nden “Emeklilik Yatırım Fonu Yönetimi-En Yüksek

Getiri” ödülüyle dönen Yapı Kredi Portföy’ün sektörde en çok takdir toplayan kurumlardan biri olduğunu belirten Genel Müdür Emir Alpay, “Ülkemizde tasarrufları artırmaya yönelik tüm çalışmaları çok değerli buluyoruz. Yöneticisi olduğumuz fonlarla birikimlerin en iyi şekilde değerlendirilmesi amacıyla hizmet veriyoruz” dedi. Uzman kadroları ve deneyimlerinin, artık gelenekselleşen bu ödüllerin ardında yattığının altını çizen Alpay, başarılarını sürdürmek adına çalışmalarına hız vereceklerini açıkladı.

YapıKredi
Portföy Yönetimi

Ford Otosan girişimcileri destekliyor

Ford Otosan, Türkiye’nin girişimcilerine geleceğin araç içi teknolojileri için Ford’la çalışma ve yeni ulaşım projeleri geliştirme fırsatı veriyor.

Ford Otosan, Türkiye’nin otomobil sektöründe uygulanabilecek yeni çözümler yaratan teknoloji girişimcilerine, kendilerini uluslararası bir organizasyonda sınama ve Ford’un global çaptaki Connected Vehicles (Bağlantılı Araçlar) ekosistemine dahil olma fırsatı sunuyor.

Ford Motor Company ve Axis Innovation iş birliğiyle yürütülen “Make It Driveable” uluslararası bir program. Bu sene ilk kez Türkiye’deki girişimcilerle de buluşan “Make It Driveable” İngiltere, Almanya, Hollanda, Estonya ve İsrail’de yürütülüyor. Programa ticari/filo çözümleri, verimlilik, çoklu-bağlantılı araçlar, mobilite ve araç verileri olmak üzere beş ana başlık altında yazılım ve aplikasyon çözümleriyle katılan teknoloji girişimcileri, kendi ülkelerindeki ön elemeleri geçtikten sonra “Ford Sync AppLink Paris Hackathon” finalinde yarışıyor. “Make It Driveable”ın İstanbul ön elemeleri, 20 Temmuz’da Ford Otosan Sancaktepe Ar-Ge Merkezi’nde, Koç Üniversitesi bünyesinde yer alan KWORKS Girişimcilik Araştırma Merkezi ve Endeavor Türkiye’nin desteğiyle gerçekleştirildi. Ford’un

Bağlantılı Hizmetler ve İş Geliştirme birimi yöneticisi Scott Lyons’ın liderlik ettiği jüri, Ford araç sahiplerinin sürüş keyfini daha güvenli bir şekilde yaşamasına yardımcı olacak ve araç içi multimedya sistemi Ford SYNC’le uyumlu yazılım ve aplikasyonları değerlendirdi. Finale kalan girişimciler, Ford AppLink ekosistemine dahil olacak ve çözümleriyle 25-26 Ekim’de Paris’te yarışacak.

Arçelik'e Red Dot'tan üç ödül

Arçelik A.Ş.'nin teknoloji ve tasarımı birleştiren üç ürünü, dünyanın en prestijli tasarım ödüllerinden Red Dot Award: Product Design'a layık görüldü.

1954 yılından bu yana her yıl çeşitli ülkelerden katılan binlerce tasarım arasından en iyilere verilen Red Dot Tasarım Ödülleri, 3 Temmuz tarihinde Almanya'nın Essen kentinde sahiplerini buldu. Farklı sektörlerde tasarım dünyasının önde gelen isimlerini

buluşturan Red Dot Gala'da, Arçelik de üç ödül aldı. Grundig Bluetooth Hoparlör, Grundig Orion Toz Torbasız Elektrikli Süpürge ve Grundig Fouever 4 Kapılı Flush Handle Buzdolabı, "Red Dot Award: Product Design" ödülüne tasarım ve teknolojiyi birleştirebilmekteki başarıları nedeniyle layık görüldü. Bir kalite onayı olma özelliği taşıyan ödülleri Arçelik adına Endüstriyel Tasarım Ekibi'nden Onur Onrat aldı. Arçelik, daha önce de Grundig ve Beko markalı ürünleriyle Red Dot almaya hak kazanmıştı.

2020 hedeflerine doğru

Arçelik, Birleşmiş Milletler Küresel Hedefleri ile uyumlu 2016 Sürdürülebilirlik Raporu'nda sosyal, etik, çevresel ve ekonomik alanlarda artı değer yaratma iradesini ortaya koydu.

Arçelik A.Ş. dokuzuncu Sürdürülebilirlik Raporu'nu yayımladı. Raporda şirketin Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'yle uyumlu olarak belirlenen 2020 hedeflerine ilk defa yer verildi.

Arçelik, iklim değişikliğiyle mücadele konusundaki çalışmalarıyla üretimden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını 2010 yılından bu yana yarı yarıya azalttı. 2016 yılında 270'e yakın enerji verimliliği projesi gerçekleştirerek enerji tüketimini 2010 yılına göre ürün başına yüzde 34 düşürdü. Şirketin 2020 hedefleri arasında enerji tüketimini yüzde 45 oranında azaltmak, ürün başı su çekiminde tasarrufu yüzde 35'e yükseltmek ve Türkiye'deki fabrikalarında yenilenebilir enerji kaynaklarından temin edilen elektrik payını yüzde 88'den yüzde 100'e çıkarmak var. Sürdürülebilirlik Raporu, sürdürülebilir kalkınma için toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemine dikkat çekiyor ve öncü projelerle kadın yönetici oranını yüzde 16'dan yüzde 24'e yükseltme taahhüdünde bulunuyor. İlk defa çocukların mesajlarına da yer veren

Sürdürülebilirlik Raporu'yla ilgili bir değerlendirme yapan Arçelik CEO'su Hakan Bulgurlu "Sosyal, etik, çevresel ve ekonomik alanlarda paydaşlarımız için artı değer yaratmaya devam ediyoruz" dedi.

Arçelik Afrika'da büyüyecek

Arçelik A.Ş.'nin Güney Afrika'daki dayanıklı tüketim malları üretimi yapan iştiraki Defy Appliances, büyümeye ve yarattığı istihdamla Afrika'ya katkı sağlamaya devam ediyor.

Arçelik'in Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki iştiraki Defy Appliances, 25 Afrika ülkesine ihracat yapıyor. Defy, yıl sonuna kadar bu sayıyı 34 ülkeye çıkarmayı, gelecek beş yılda ise Afrika ülkelerine yapılan toplam ihracatı yüzde 30 ila 40 arasında artırmayı hedefliyor. Arçelik yabancı yatırım miktarının son 10 yılda dört kat arttığı Afrika'ya 2011'de, Güney Afrika'da beyaz eşya

üretimi yapan Defy adlı şirketi 324 milyon dolarlık yatırımla satın alarak girdi. Altı yılda şirkete 60 milyon doların üzerinde yatırım yapan Arçelik, bugün 3 bin çalışanı istihdam ediyor. Defy'de fazla elektrik tüketen E sınıfı ürünler yerine yapılan yatırımlarla ürün grupları önce yüzde 50 tasarruf sağlayan A sınıfına; haziran ayından bu yana ise yüzde 60 tasarruf sağlayan A++'a yükseltildi. Ayrıca Arçelik A.Ş.'nin "Dünyaya saygılı, dünyada saygın" vizyonu çerçevesinde pek çok sosyal proje yürütülerek sağlıktan eğitime kadar birçok alanda topluma katkı sağlanıyor. Güney Afrika'da yaygın bir marka olduğu için sosyal sorumluluk projeleri daha çok önemseniyor ve sağlık ve eğitim konularında yerel halka bilinçlendirme eğitimleri veriliyor. Ayrıca yaklaşık 5 bin öğrenciye kişisel gelişim ve meslek seçimleriyle ilgili hayat koçluğu; 25 Güney Afrikalı öğrenciye yaz döneminde Türkiye'de staj imkânı sunuluyor.

Ford Trucks'tan Avrupa atılımı

2020'de 50 ülkede bayi yapılanmasını tamamlamayı hedefleyen Ford Trucks, uluslararası büyümesini Avrupa'yla sürdürüyor.

Uluslararası pazarlarda güçlenme hedefiyle Orta Doğu, Kuzey ve Sahra Altı Afrika, Rusya ve Türk Cumhuriyetleri'nde bayi yapılanması çalışmalarını sürdüren Ford Otosan'ın ağır ticari araç markası Ford Trucks, global büyümesini Avrupa pazarına taşıdı.

Romanya, Macaristan ve Bulgaristan'da güçlü ortaklıklarla başlayan büyüme atılımları hakkında bilgi veren Ford Otosan Genel Müdürü Haydar Yenigün, "Avrupa pazarı, Ford Trucks'ın global büyüme planlarında önemli bir yere sahip. Hedefimiz ürettiğimiz her üç araçtan birini ihraç etmek ve ihracatımızın yüzde 50'sini Avrupa

pazarlarına yönelik gerçekleştirmek" dedi. Bükreş'te Cefin Trucks ile Avrupa'daki en büyük 4S tesis açılışını gerçekleştiren Ford Trucks, Macaristan distribütörü Delta Truck'la Budapeşte'de; Bulgaristan distribütörü Bulavto Holding'le Sofya'da tesis açtı. Ford Trucks diğer Avrupa ülkelerinde yeni bayi yapılanmalarına hız verecek.

Ford Otosan Port'a Yeşil Liman Sertifikası

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Deniz Ticaret Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülen “Yeşil Liman-Eko Liman Projesi” dahilinde Yeşil Liman Sertifikası almaya hak kazanan limanlar belirlendi.

Ford Otosan'ın Gölcük Fabrikası bünyesinde bulunan liman işletmesi Ford Otosan Port, Yeşil Liman-Eko Liman sertifikasını Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan'dan aldı. Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nün hayata geçirdiği

Yeşil Liman-Eko Liman Projesi, Türkiye'de faaliyet gösteren liman işletmelerinin, çevreye ve iş sağlığına olan duyarlılıklarını en üst düzeye çıkarmayı ve standart hale getirmeyi, ayrıca liman kalite yönetim sistemini geliştirerek Türkiye'nin uluslararası

rekabet gücünü artırmayı hedefliyor. Proje kapsamında liman tesisleri belirlenen 'Yeşil Liman Sektörel Kriterleri'ni karşılayarak başvuruda bulunuyor ve yapılan denetimler sonucunda sertifikalarını almaya hak kazanıyor. Uluslararası deniz trafiğine açık limanlarımızda yeknesaklık sağlayacak bu kriterler, liman işletmelerinin çevreye ve iş sağlığına olan duyarlılıklarını en üst düzeye çıkarmanın yanı sıra geliştirilen liman kalite yönetim sistemiyle Türkiye'de limanlar arasında saygınlık ve rekabet gücü kazanıyor.

Ford Otosan Port'un yanı sıra 10 liman işletmesinin daha Yeşil Liman Sertifikası almaya hak kazandığı sertifika töreninde konuşan Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, "Sertifikaları tüm limanlarımıza vermeye devam edeceğiz. Beklentimiz ve hedefimiz bunun bir iki seneyi geçmemesi yönünde. Herkes bir adım atsın ve bu 11 limanımızı örnek alsın" dedi.

TURMEPA'dan toplum bilinçlendirme aktiviteleri

DenizTemiz Derneği/TURMEPA, Denizcilik ve Kabotaj Bayramı etkinliği ve bu yıl yedincisi düzenlenen Sualtı Atık Sergisi ve Eğitim Atölyesi'yle deniz temizliğine dair mesajlarını iletmeye devam ediyor.

Türkiye'nin kıyı ve denizlerinin korunmasına öncelik vermek ve gelecek nesillere yaşanabilir bir Türkiye bırakmak amacıyla 1994

yılında Rahmi M. Koç'un kurucu başkanlığında, Deniz Ticaret Odası ve bir avuç deniz sevdalısıyla birlikte başlatılan sivil toplum hareketi DenizTemiz Derneği/ TURMEPA, bilinçlendirme aktivitelerine yaz döneminde hız verdi.

1 Temmuz'da Denizcilik ve Kabotaj Bayramı nedeniyle Beşiktaş'ta İstanbul Valisi Vasip Şahin ve DTO Yönetim Kurulu Başkanı Metin Kalkavan'ın katılımıyla yapılan törene DTO Yönetim Kurulu Üyesi ve TURMEPA Yönetim Kurulu Başkanı Şadan Kaptanoğlu önderliğinde katılan TURMEPA, törenden sonra deniz dibi temizliği organizasyonu düzenledi. Boğaz'daki kirliliğe dikkat çekmek amacıyla Beşiktaş Belediyesi'nin destekleriyle yapılan dip temizliğine Aktif Balıkadamlar Kulübü Spor Derneği'ne bağlı

gönüllü dalgıçlar katıldı. Denizden gün yüzüne çıkarılan atıklar, 2010 yılından bu yana devam eden Sualtı Atık Sergisi ve Eğitim Atölyesi'nde değerlendirildi. Her yaz ekim ayına kadar farklı bir temayla 2 bine yakın öğrenciyi ücretsiz ağırlayan Sualtı Atık Sergisi ve Eğitim Atölyesi, bu yıl Koç Holding A.Ş. ve Koçtaş'ın destekleriyle "Sorumluluklarımı yerine getiriyorum, denizlerimi koruyorum" mesajıyla düzenleniyor.

→ 19-20 Ağustos 2017

Moovment Festival

Heyecan verici ışık ve görsel performanslarıyla tanınan grup One Colony'nin organize ettiği elektronik müzik festivali Küçükçiftlik Park'ta gerçekleşecek.

→ 26-27 Ağustos 2017

Ford Unplugged Music Festival

Alaçatı Beach Resort'ta gerçekleşecek Türkiye'nin ilk akustik müzik festivalinde Kenan Doğulu, Göksel, Nükhet Duru, Mirkelam ve maNga gibi sevilen sanatçılar sahne alacak.

→ 23 Ağustos 2017

Açık Hava Film Gösterimi

Jim Jarmusch imzalı Altın Palmiye adayı *Paterson*, şiirsel diliyle Bomontiada avlusunda sinemaseverlerle buluşacak.

→ 14 Ağustos 2017

Anadolu Ateşi Gösterisi

Kaynağını Anadolu'nun binlerce yıllık mitolojik ve kültürel tarihinden alan Anadolu Ateşi'nin 16. Yıl Özel Gösterisi, Harbiye Cemil Topuzlu Açıkhava Sahnesi'nde.

→ 3-14 Ağustos 2017

Yaşamaya Dair Müzikli Gösteri

Genco Erkal'ın Nazım Hikmet'in ölümünün 54'üncü yıldönümü için uyarlayıp yönettiği *Yaşamaya Dair* adlı müzikli gösteri, 14 Ağustos'a kadar Muğla, Aydın, İzmir ve Balıkesir'de turnede olacak.

→ 25 Ağustos 2017

Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası Konseri

Son 10 yıldır Avrupa'nın en önemli konser salonları ve kültür merkezlerinde sahne alan orkestra, renkli bir repertuvarla Zorlu PSM Ana Tiyatro'da müzikseverlerle buluşacak.

→ 25 Ağustos'a kadar

Rooms and Walls Sergisi

Karaköy Bankalar Caddesi'nde tarihî bir binada yer alan Anna Laudel Contemporary'nin Türk, Alman ve Hollandalı dokuz sanatçının eserlerinden oluşan karma sergisi, güncel sanatın nabzını tutuyor.

→ 31 Ağustos -17 Eylül 2017

EuroBasket Şampiyonası

Türkiye, Finlandiya, İsraill ve Romanya'nın ev sahipliği yaptığı şampiyonanın Türkiye ayağı 1 Eylül'de Fenerbahçe Arena'da Türkiye-Rusya maçıyla başlıyor.

→ 16 Eylül-12 Kasım 2017

15. İstanbul Bienali

İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından, Koç Holding sponsorluğunda düzenlenen 15. İstanbul Bienali "İyi Bir Komşu" başlığı altında kenti uluslararası sanat dünyasının önde gelen isimlerinin eserlerine kavuşturacak. Bienal'in bu seneki küratörleri, sanatçı ikilisi Elmgreen ve Dragset.

→ Ağustos 2017

Kıyametin Vaktini Gösteren Saat

Masalsı anlatımıyla okurlarını tarih içinde yolculuklara çıkaran Koç Holding Ankara Resmi İşler Koordinatörü ve yazar Devrim Kodakçı'nın *Kebikeç* ve *Bir Çalçene Hikâyesi*'nden sonra yayımladığı romanı *Kıyametin Vaktini Gösteren Saat*, korkularının esiri olmuş bir padişahın, hırslı bir sadrazamın, maharetli bir saat ustasının ve çırağının yaşamla ölüm arasındaki sıradan hayatlarını anlatıyor.

ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR NEDEN YAVAŞLIYOR?

YATIRIMLARIN ÜZERİNDE GERİLEME
RÜZGÂRLARI ESİYOR. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
TİCARET VE KALKINMA KONFERANSI
UNCTAD'IN AÇIKLADIĞI 2017 DÜNYA YATIRIM
RAPORU'NA GÖRE, DOĞRUDAN YABANCI
YATIRIMLAR KÜRESEL ÇAPTA GERİLİYOR.

Dünya, düşen kârlılıklara bağlı olarak üretimin cazibesinin azaldığı bir dönemin etkisi altına girmiş durumda. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı UNCTAD'ın 2017 Dünya Yatırım Raporu'na göre küresel uluslararası doğrudan yatırımlar (UDY) 2016 yılında yüzde 2 oranında düşüş kaydederek 1,75 trilyon dolar seviyesinde gerçekleşti. Rapora göre 2016 yılında gelişmiş ülkelerde UDY yüzde 5 oranında artarken, gelişmekte olan ülkelere yüzde 14 oranında düşüş kaydetti.

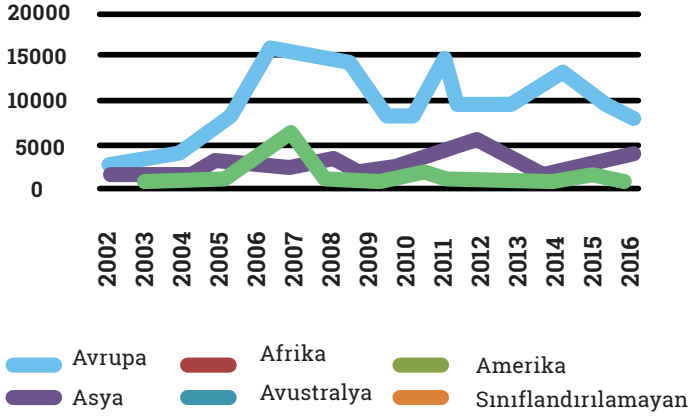
2016 yılında UDY girişleri İrlanda'da yüzde 88, Endonezya'da yüzde 84, Tayland'da yüzde 73, Almanya'da yüzde 71, Fransa'da yüzde 40, Meksika'da yüzde 19, Polonya'da yüzde 16,

Brezilya'da yüzde 9 oranında düştü. Bu durum Türkiye'de de etkisini gösterdi: Ülkeye giren doğrudan yabancı yatırım 2016'da yüzde 30 gerileyerek 11,9 milyar dolara indi.

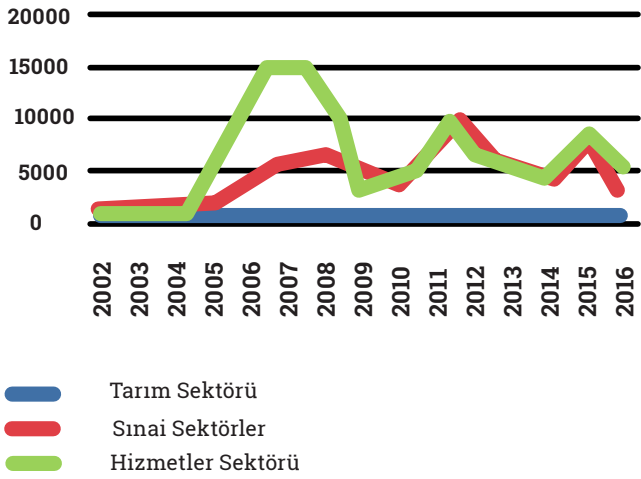
REFORMLAR RÜZGÂRI KESİYOR

Türkiye, küresel çaptaki gerilemenin etkisi altına girse de yatırım ortamının daha da iyileştirilmesi için atılan adımlar sayesinde bu rüzgârın hızını kesmeyi başardı. Bu durum UNCTAD raporunda da yer buldu. Raporda Türkiye'nin son yıllarda yatırım çekmek için çıkarttığı yeni teşvik paketlerine de vurgu yapılarak, özellikle Ar-Ge alanında verilen teşvikler ve 2017 yılında yabancılara vatandaşlık gibi reformlara dikkat çekildi. Aynı

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM (ÜLKELERE GÖRE) YILLIK, USD

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM (SEKTÖRLERE GÖRE) YILLIK, USD

şekilde UNCTAD raporunda yatırımların karşılıklı teşvik edilmesi ve korunması alanında da Türkiye'nin 2017'de yedi anlaşma imzalayarak en aktif ülke olduğu belirtildi. UNCTAD raporuna göre Türkiye'nin çektiği uluslararası doğrudan yatırımların yarısına yakını imalat sektörüne geldi. Raporda bunun Türkiye ekonomisinin sınai yapısının çeşitliliğinden kaynaklandığı belirtildi.

TÜSİAD DA ARAŞTIRIYOR

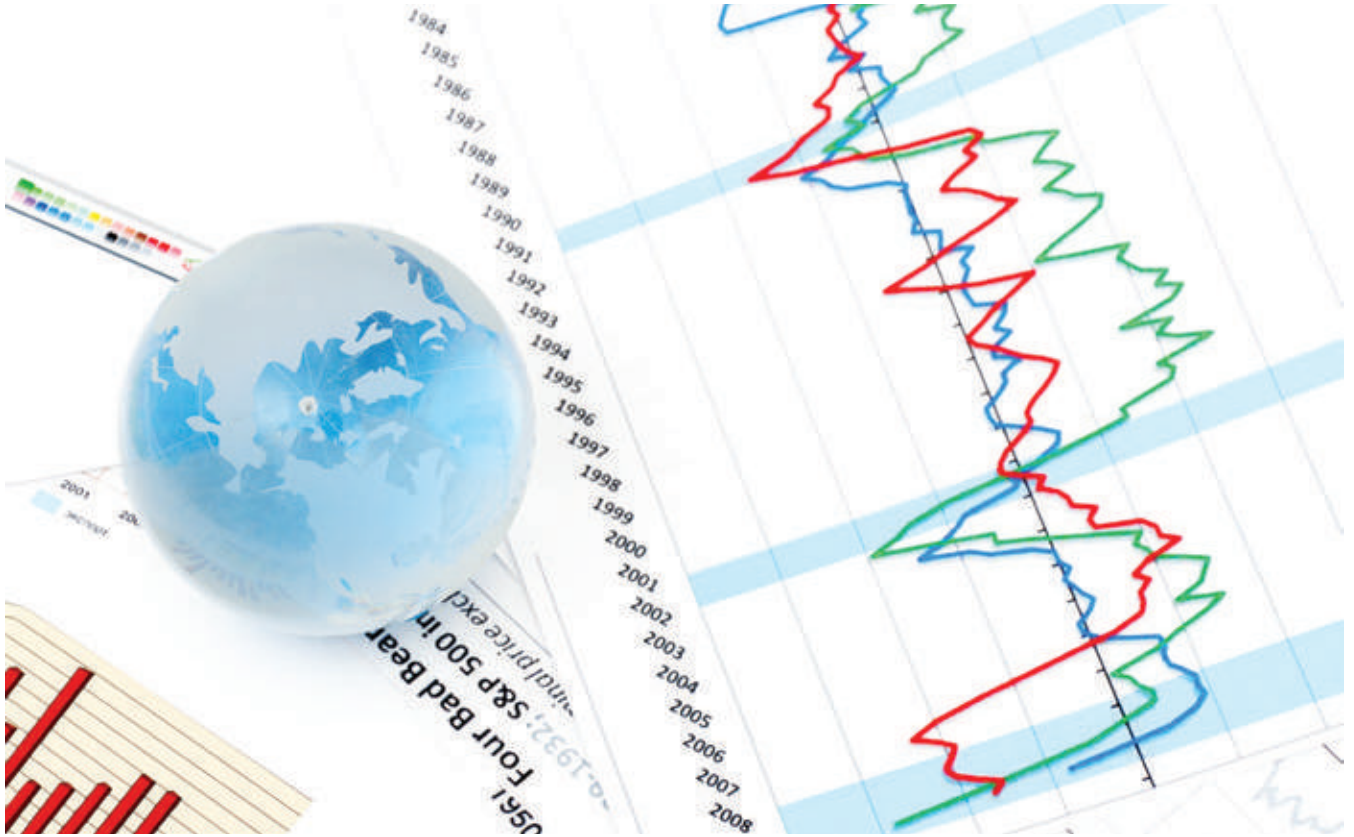
Türkiye'nin 2012-2016 döneminde yakaladığı yüzde 5,3 büyüme hızına rağmen ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımlar da kademeli olarak azaldı.

UNCTAD RAPORUNDA TÜRKİYE'NİN SON YILLARDA YATIRIM ÇEKMEK İÇİN ÇIKARTTIĞI YENİ TEŞVİK PAKETLERİNE DE VURGU YAPILARAK, ÖZELLİKLE AR-GE ALANINDA VERİLEN TEŞVİKLER VE 2017 YILINDA YABANCILARA VATANDAŞLIK GİBİ REFORMLARA DİKKAT ÇEKİLDİ.

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), bu yıl ilk defa bu konuda derinlemesine bir inceleme yapmak üzere bir çalışma grubu oluşturdu. Çalışma grubunun yanı sıra TÜSİAD, Koç Üniversitesi ortaklığıyla kurulan Ekonomik Araştırma Forumu (EAF) aracılığıyla da konu üzerinde araştırmalarını sürdürüyor. Nitekim, EAF'ın 14 Haziran'da düzenlediği "Yatırımlar Neden Yavaşladı, Nasıl Canlandırılabilir?" başlıklı konferans da yatırım ortamını iyileştirme amacıyla yürütülen çalışmaların değerlendirilmesine imkân sağladı. Yatırımları artırabilmek için ekonomide öngörülebilir ve güçlü bir yatırım ortamının sağlanması gerektiğinin vurgulandığı konferansta katılımcılar, dünyada dengelerin yeniden belirlendiği bir dönemde Türkiye'yi yeniden yatırımcılar açısından bir cazibe merkezine dönüştürmek için yapılması gerekenler üzerine fikir alışverişinde bulundu.

VERİMLİLİKTE AZALMA ETKİLİ

Dünya Bankası Kalkınma Beklentileri Grubu Direktörü Ayhan Köse konuyla ilgili çalışmalar yapan bir isim. Yatırımlardaki düşüşün tüm dünyada önemli bir sorun olduğunu vurgulayan Köse, 2010'dan beri özellikle gelişmekte olan ülkelerde yatırım eğrisinin sürekli azaldığını, hızlı büyüme oranlarına rağmen Hindistan'da bile yatırımların azaldığını vurguluyor. Köse, 2016'da Avrupa ve Orta Asya'da yatırım artışının negatif olduğunu belirterek, "Bugün yatırımda düşüş, yarına dair kötümserliği gösterir. Kriz sonrası dönemlerde bu süreç uzayabiliyor. Belirsizlikler yatırımı en negatif etkileyen unsurlardan. Ayrıca unutulmamalı ki yatırım düşüşü her zaman verimlilikte azalma ile birlikte gelir" ifadelerini kullanıyor.

TÜRKİYE ARTILARIYLA DİKKAT ÇEKİYOR

Koç Üniversitesi Ekonomi Profesörü Sumru Altuğ da düşüşün bir süredir belirgin bir şekilde kendini gösterdiğini söylüyor ve ekliyor: "Yatırımların ivmesi, bir ülkedeki büyüme ve iktisadi faaliyetlerin temelini oluşturduğu birçok ekonomik kuram tarafından belirlenir. Türkiye'ye yatırımlar en çok Avrupa ve Asya'dan geliyor. Doğrudan yabancı yatırım miktarı da 2004'ten itibaren devam ederek, küresel kriz öncesi ve 2010'dan sonra görülen artışa rağmen son yıllarda azalan bir seyir izledi. Gerek sanayi gerekse hizmetler sektörüne giren yatırımlardaki düşüş, daha belirgin bir şekilde kendini gösteriyor. Ancak bu olgu sadece Türkiye'ye özgü değil. Aynı zamanda bu olgu gelişmekte olan ülkelerde de eş zamanlı olarak görülmektedir.

Nedenleri arasında büyüme hızının düşmesi, uluslararası doğrudan yatırımlarda azalma, olumsuz dış ticaret şokları, özel borç yükü ve belirsizlik durumları sayılabilir. Yatırımlardaki azalmanın iki sonucu olabilir: İlki, gelişmekte olan ülkelere verimlilik artışı zayıflayabilir. İkinci sonuç ise gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkelerdeki kişi başına düşen milli gelir

arasında farklılıklar daha geç kapanabilir.

Çözüm olarak kamunun altyapı, sağlık ve eğitim alanlarına yapacağı yatırımlar etkili olabilir. Ayrıca, dengeleyici (countercyclical) politikalar ve kurumsal reformlar da fayda sağlayabilir. Öte yandan Türkiye birçok gelişmekte olan ülkeye göre doğrudan yabancı yatırımlar açısından birçok olumlu göstergeye sahip bir ülke olarak dikkat çekiyor. Örneğin, ekonomideki 'yüksek esneklik ve uyum sağlayabilme' yeteneği açısından birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke arasında Türkiye Polonya'dan sonra ikinci, 'sağlam finans ve bankacılık sistemi' açısından birinci, 'güvenilir yöneticiler' açısından üçüncü, 'büyüme hızı' ve 'genç nüfus' açısından birinci konumda bulunmaktadır. Sonuç olarak birçok gelişmekte olan ülke gibi Türkiye'de de doğrudan yabancı yatırım konusunda son yıllarda bir düşüş var. Ancak net varlık alımlarına baktığımız zaman Türkiye'nin diğer gelişmiş ülkelere göre istikrarlı bir seyir izlediği de görülüyor. Gelecek açısından vurgulanması gereken Türkiye'nin birçok başka komşu ve benzer ülkeye yabancı yatırımlar açısından son derece elverişli niteliklere ve şartlara sahip olduğudur." ■

DENGELE DEĞİŞİYOR

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İN HAZİRAN AYINDA AÇIKLADIĞI DÜNYA NÜFUS TAHMİNİ RAPORU'NA GÖRE DÜNYANIN NÜFUSU 2030 YILINDA 8,6 MİLYAR, 2050'DE İSE 9,8 MİLYAR OLACAK. ANCAK RAPORDA RAKAMLARDAN ÇOK DEMOGRAFİK DEĞİŞİMLER DİKKAT ÇEKİYOR. TAHMİNLER, DÜNYADA NÜFUSA DAİR TANIMLAMALARDA SİL BAŞTAN YAPILACAĞINI GÖSTERİYOR.

 SİBEL CİNGİ

Birleşmiş Milletler'in (BM) haziran ayında açıkladığı Dünya Nüfus Tahmini Raporu, her zamankinden daha dramatik verileri ortaya koydu. Rapora göre dünyanın nüfusu 2030 yılında 8,6 milyar, 2050'de ise 9,8 milyar olacak; doğurganlık oranı düşerken yaşlılık oranları hızla artacak. Bu durumun sonucu olarak uzayan ömürler nedeniyle emeklilik, sosyal güvenlik düzenlemeleri, çalışma hayatı, kaliteli eğitime artan ihtiyaç ve daha birçok 'çok bilinmeyenli' denklemlerle karşı karşıyayız. Kısacası ülkelerin değişen demografik yapılarını gözden geçirerek gelecek için radikal adımlar atmak gereken bir dönemden geçiyoruz.

Değişimi doğru anlayabilmek için rakamlara bir göz atalım: Birleşmiş Milletler, 2100'de nüfusun 11,2 milyarı geçmesinin beklendiğini duyurdu. Mevcut eğilimlere göre hesaplanan verilerden oluşan Dünya Nüfus Tahmini Raporu'nun 2017 güncellemesine göre dünyada halen en az 7,6 milyar kişi yaşıyor. Küresel nüfus artışı 10 yıl önce yılda yüzde 1,24 iken, bugün yüzde 1,10'a geriledi. Bu, dünya nüfusunun her yıl 83 milyon kişi arttığı anlamına geliyor. Nüfusun yüzde 60'ı (4,5 milyar) Asya'da, yüzde 17'si (1,3 milyar)

Afrika'da, yüzde 10'u Avrupa'da (742 milyon), yüzde 9'u (646 milyon) Latin Amerika ve Karayipler'de ve geriye kalan yüzde 6'sı (361 milyon) da Kuzey Amerika ve Okyanusya'da yaşıyor. Çin 1,4 milyarlık ve Hindistan ise 1,3 milyarlık nüfusuyla dünyanın en kalabalık iki ülkesi olmayı sürdürüyor. Çin, dünya nüfusunun yüzde 19'unu, Hindistan ise yüzde 18'ini oluşturuyor. Rapora göre en büyük nüfus artışı Afrika'da, en az artış ise Avrupa'da bekleniyor. 26 Afrika ülkesinin nüfusunun 2050'ye kadar en az ikiye katlanacağı tahmin ediliyor. Nüfusu en hızlı artan ve şu anda yedinci sırada olan Nijerya'nın 2050'de dünyanın en kalabalık üçüncü ülkesi olması bekleniyor. Raporda 2050 yılında 95 milyonu geçeceği öngörülen Türkiye'nin nüfusunun ise 2058 yılından itibaren azalmaya başlayacağı ve 2100'de 85 milyon civarına gerileyeceği öngörülüyor.

DÜNYA YAŞLANIYOR, DENGELER DEĞİŞİYOR

Dünya nüfusunun yüzde 26'sını 15 yaş altı çocuklar, yüzde 61'ni 15-59 yaş arasındaki yetişkinler ve yüzde 13'ünü ise 60 yaş üstündeki insanlar oluşturuyor. BM raporuna göre dünya genelinde halen 962 mil-

yon olan 60 yaş ve üzeri nüfusun, 2050'ye kadar iki kattan fazla, 2100'e kadar ise üç kattan fazla artarak 3,1 milyara çıkması bekleniyor.

Avrupa'da halen toplam nüfusa oranı yüzde 25 olan 60 yaş ve üzeri nüfusun 2050'de yüzde 35'in üzerine çıkacağı tahmin ediliyor. Bugün 137 milyon olan 80 yaş ve üzeri kişi sayısının 2050'de üç kattan fazla artarak 425 milyon olması bekleniyor. Nüfusun yaşlanmasının ve artış eğiliminin yavaşlamasının en büyük nedeni olarak doğurganlığın düşmesi gösteriliyor. Rakamlara bakıldığında bu konuda dünya genelinde önemli bir değişim yaşandığını görmek mümkün. Dünya genelinde 2010-2015 yılları arasında doğurma oranı kadın başına 2,5 olduğunu belirtiyor. Bu oranın 2025-2030 yıllarında 2,4'e, 2095-2100 yıllarında ise 2'ye gerileyeceği ve nüfus artışının durma noktasına geleceği öngörülüyor. Avrupa için ise durum çok daha kritik. Avrupa'da, kadın başına düşen doğurganlık oranı nüfusun korunabilmesi için gerekli olan 2,1'in gerisinde kalıyor.

TÜRKİYE'NİN NÜFUSU 10 MİLYON KİŞİ AZALACAK

Türkiye, 80 milyonun üzerinde olan şu anki nüfusuyla dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında 19'uncu sırada. Nüfusun 2030 yılında 88 milyon 417'ye, 2050 yılında 95 milyon 627 kişiye ulaşacağı, daha sonraki yıllarda ise azalmaya başlayarak 2100 yılında 85 milyon 776 kişiye düşeceği tahmin ediliyor. Düşünün en büyük nedeni, tüm dünyada olduğu gibi artan yaşlanma ve karşılığında düşen doğurganlık oranları.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) tahminleri de BM'in Türkiye projeksiyonuyla örtüşüyor. TÜİK'in hazırladığı raporlara göre Türkiye dünyanın en kalabalık ülkeler sıralamasında 2050 yılında 20'inci, 2075 yılında ise 24'üncü sıraya düşecek. Türkiye nüfusunun 2023 yılında 84 milyon, 2050 yılında 93 milyon üzerine çıkacağını belirten TÜİK'in 2075 yılı tahmini ise düşmeye başlayan nüfusun 89 milyon seviyesinde olacağı yönünde.

Her iki rapora göre de Türkiye dünya ile aynı kaderi paylaşacak. Yaşlı nüfusun oranı artacak, doğurganlık düşecek. 2023 yılına gelindiğinde yaşlı nüfusun 8,6 milyon kişiye, oranı ise yüzde 10,2'ye yükseleceği belirtiliyor. Türkiye'de ekonomik dengeler için çok şey ifade eden ortalanca yaşla ilgili tahminler de önemli. TÜİK'in araştırmalarına göre Türkiye nüfusunun ortalanca yaşı 2012'de 30,1 iken 2023'te 34'e çıkacak. 2012 yılında erkeklerde 29,5 olan ortalanca yaş,

BUGÜN DÜNYA GENELİNDE 137 MİLYON OLAN 80 YAŞ VE ÜZERİ KİŞİ SAYISININ 2050'DE ÜÇ KATTAN FAZLA ARTARAK 425 MİLYON OLMASI BEKLENİYOR. NÜFUSUN YAŞLANMASININ VE ARTIŞ EĞİLİMİNİN YAVAŞLAMASININ EN BÜYÜK NEDENİ OLARAK DOĞURGANLIĞIN DÜŞMESİ GÖSTERİLİYOR. RAKAMLARA BAKILDIĞINDA BU KONUDA DÜNYA GENELİNDE ÖNEMLİ BİR DEĞİŞİM YAŞANDIĞINI GÖRMEK MÜMKÜN.

2023 yılında 33,3'e ulaşacak. Kadınlarda ise 2012 yılında 30,6 olan ortalanca yaş, 2023'te 34,6 olacak.

DOĞURGANLIKTA DÜŞÜŞ CİDDİ

Dünyanın özellikle gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerinde iki önemli demografik değişiklik olduğuna dikkat çeken Koç Üniversitesi'nden İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet İçduygu, bunlardan birinin doğurganlığın düşmesi olduğunu açıklıyor. Doğurganlıktaki düşmenin bu yüzyılın başından beri beklenen bir şey olduğunu, ancak ciddi bir düşüş ile karşı karşıya olunduğunun altını çiziyor. "Toplam doğurganlık hızı dediğimiz bir rakam var. Bu rakam bir kadının teorik olarak doğurganlık sürecinde kaç çocuk doğuracağına tekabül ediyor. Bu rakam 1930 ve 40'lı yıllarda 6'nın üzerindeydi. 1950'lere gelindiğinde ise biraz yükselerek 7'lere yaklaştı. 50'li yıllarda ise 6 seviyesine düştü. 1970'lerde ise 5 civarında seyrediyordu. 80'de dahi ortalama doğurganlık oranı 5'e yakın seviyeydi" sözleri ile doğurganlık oranlarındaki düşüşe dikkat çeken İçduygu, son yıllarda geline noktanın ise 2 civarında olduğunu altını çiziyor. Doğurganlık oranlarının bölgesel olarak da önemli farklılıklar gösterdiğine vurgu yapan İçduygu, batıya doğru gidildiğinde oranın 2'nin bile altına inmiş olduğuna dikkat çekiyor.

TÜRKİYE'DE ORTALAMA ÖLÜM YAŞI 70

Dünya ve Türkiye nüfusu ile ilgili ikinci önemli konu ise uzayan ömürler. İçduygu, bu noktada doğum-

**NÜFUS YAPISINDAKİ DEĞİŞİMİN
BELİRLİ SEKTÖRLERİ ÖNE ÇIKARMASI
BEKLENİYOR. BU SEKTÖRLERİN
BAŞINDA SAĞLIK GELİYOR. YENİ
DÖNEMDE AYRICA EĞİTİMİN DE ÖNEM
KAZANACAĞI TAHMİN EDİLİYOR. BİZİ
NÜFUSUN NİCELİĞİ DEĞİL, NİTELİĞİNİN
KONUŞULACAĞI BİR DÖNEM BEKLİYOR.**

da yaşam beklentisi olarak tanımlanan rakamlara dikkat çekiyor. 1940 ile 1950'li yıllarda Türkiye'de bu rakamın 40 yaşlar olduğunu ve bunun uzun süre bu şekilde devam ettiğini kaydeden İçduygu, şu anda Türkiye'de bu rakamın 65-70 yaşına çıktığını belirtiyor: "Bu yükseliş, dünyada yaşanan genel trendle benzerlik gösteriyor. Doğurganlık düşerken yaşlılık da artıyor. 2045 yılında Avrupa'da her iki kişiden birinin 45 yaşında olması bekleniyor. Bunun ciddi bir yaşlanma meselesini beraberinde getirmesi kaçınılmaz."

İçduygu, yaşlanmayla birlikte ülkelerin önünde ciddi toplumsal meseleler oluşmaya başladığını vurguluyor. Bunlar neler olabilir? "Biz emeklilik yaşlarını hâlâ 1970'ler ve 1980'lerdeki gibi düşünüyoruz, ama

artık insanlar 70, hatta 80 yaşına kadar yaşadıkları için birçok ülkede emeklilik yaşını yukarı çıkarıp çıkarmama durumu tartışılıyor. Bir ülkedeki nüfusu üçe ayırabiliriz: 0-14 yaş grubu çocuklar, yani üretimin dışındaki grup. 65'in üzerindeki grup da üretmeyen grup. Özellikle 65 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranının artması demek, onlara bakılması anlamına geliyor."

İçduygu, doğurganlığın da düşmesiyle 14 ila 64 yaş arasındaki aktif çalışan grubunun toplam nüfus içindeki payının teorik olarak önümüzdeki yıllarda hızla azalacağını söylüyor ve şu değerlendirmede bulunuyor: "Çalışma hayatının içindeki kişiler azalacak ama çalışma hayatının içinde olmayanlar artacak. Bu nedenle çalışanların yükü artacak. Üstelik hem kendileri hem de anne babaları için yatırım yapmak zorundalar."

İçduygu, bu pencereden bakıldığında nüfus yapısındaki değişiminin belirli sektörleri öne çıkaracağını vurguluyor. Bu sektörlerin başında sağlık geliyor: "Sağlık sektörü daha gelişecek. Bakım evlerinin artması da söz konusu olacak" diyor İçduygu yeni dönemde eğitimin öneminin de artacağını belirtiyor: "Artık nüfusun niceliğinin değil niteliğinin önem kazandığı bir döneme giriyoruz. Eğitimli nüfusa önem verilmeli. Genç nüfusun iyi bir eğitime sahip olması ve üretken olarak iş hayatına atılması sağlanmalı."■

BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin hazırladığı Dünya Nüfus Tahmin Raporu, 1 Temmuz Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu-Dünya Nüfus Günü'nden önce yayınlandı ve tüm dikkatleri üzerine çekti.

BM'NİN 2050 DÜNYA NÜFUS TAHMİNİ 9.8 MİLYAR

Birleşmiş Milletler dünya nüfusunun 2030' da 8,6, 2050'de 9,8 ve 2100'de 11,2 milyarı geçmesini beklediğini duyurdu.

83 MİLYON

Dünya nüfusuna
her yıl yaklaşık
83 milyon
kişi ekleniyor.

NÜFUS

	DÜNYA	AFRİKA	ASYA	AVRUPA	L.AMERİKA KARAYİPLER	KUZEY AMERİKA	OKYANUSYA	TÜRKİYE
2017	7,6 MİLYAR	1,3 MİLYAR	4,5 MİLYAR	0,7 MİLYAR	0,6 MİLYAR	0,4 MİLYAR	00,4 MİLYAR	80,7 MİLYAR
2030	8,6 MİLYAR	1,7 MİLYAR	4,9 MİLYAR	0,7 MİLYAR	0,7 MİLYAR	0,4 MİLYAR	00,4 MİLYAR	88,4 MİLYAR
2050	9,6 MİLYAR	2,5 MİLYAR	5,3 MİLYAR	0,7 MİLYAR	0,8 MİLYAR	0,4 MİLYAR	0,1 MİLYAR	95,6 MİLYAR
2100	11,2 MİLYAR	4,5 MİLYAR	4,8 MİLYAR	0,6 MİLYAR	0,7 MİLYAR	0,5 MİLYAR	0,1 MİLYAR	85,8 MİLYAR

Dünya genelinde halen 962 milyon olan 60 yaş ve üzeri nüfusun, 2100'e kadar üç kattan fazla artarak 3,1 milyara çıkması bekleniyor.

60+

962 MİLYON

3,1 MİLYAR

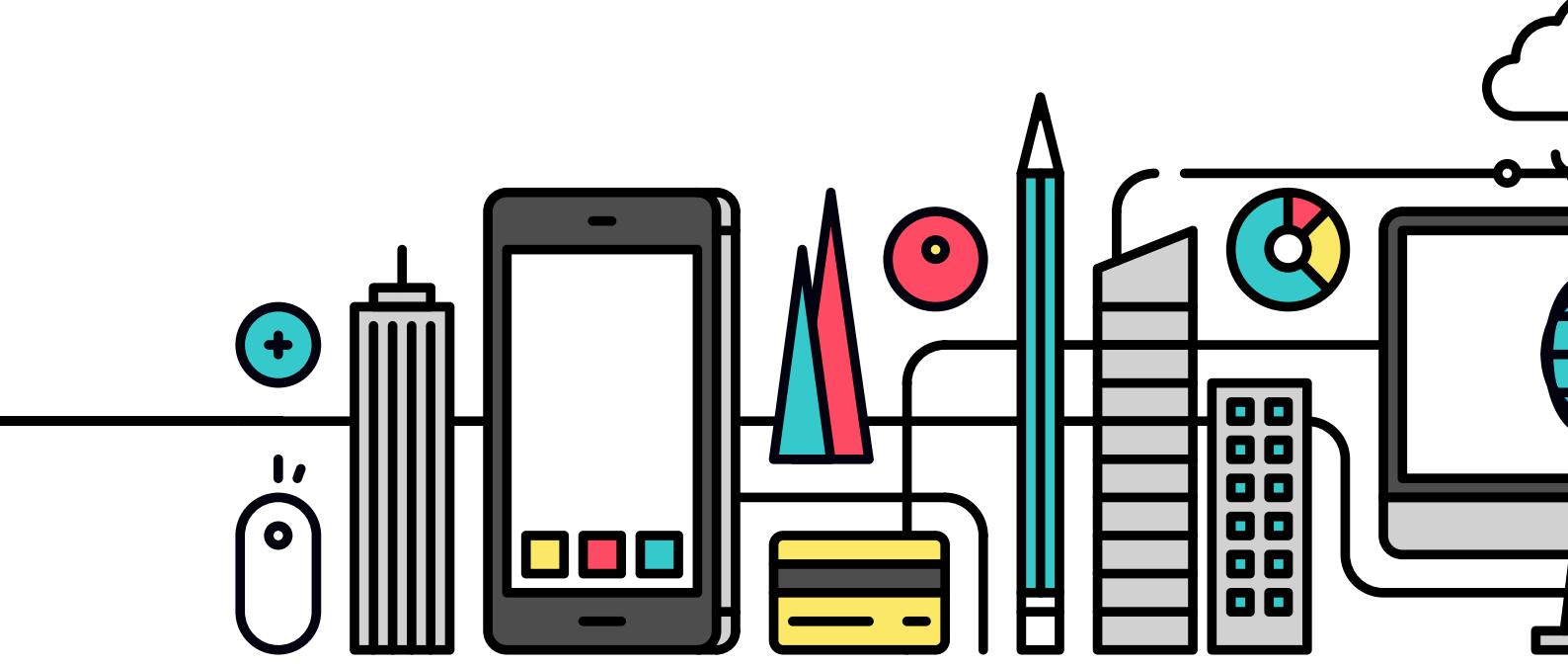
Dünya genelinde 137 milyon olan 80 yaş ve üzeri kişi sayısının 2050'de 425 milyon olması bekleniyor.

80+

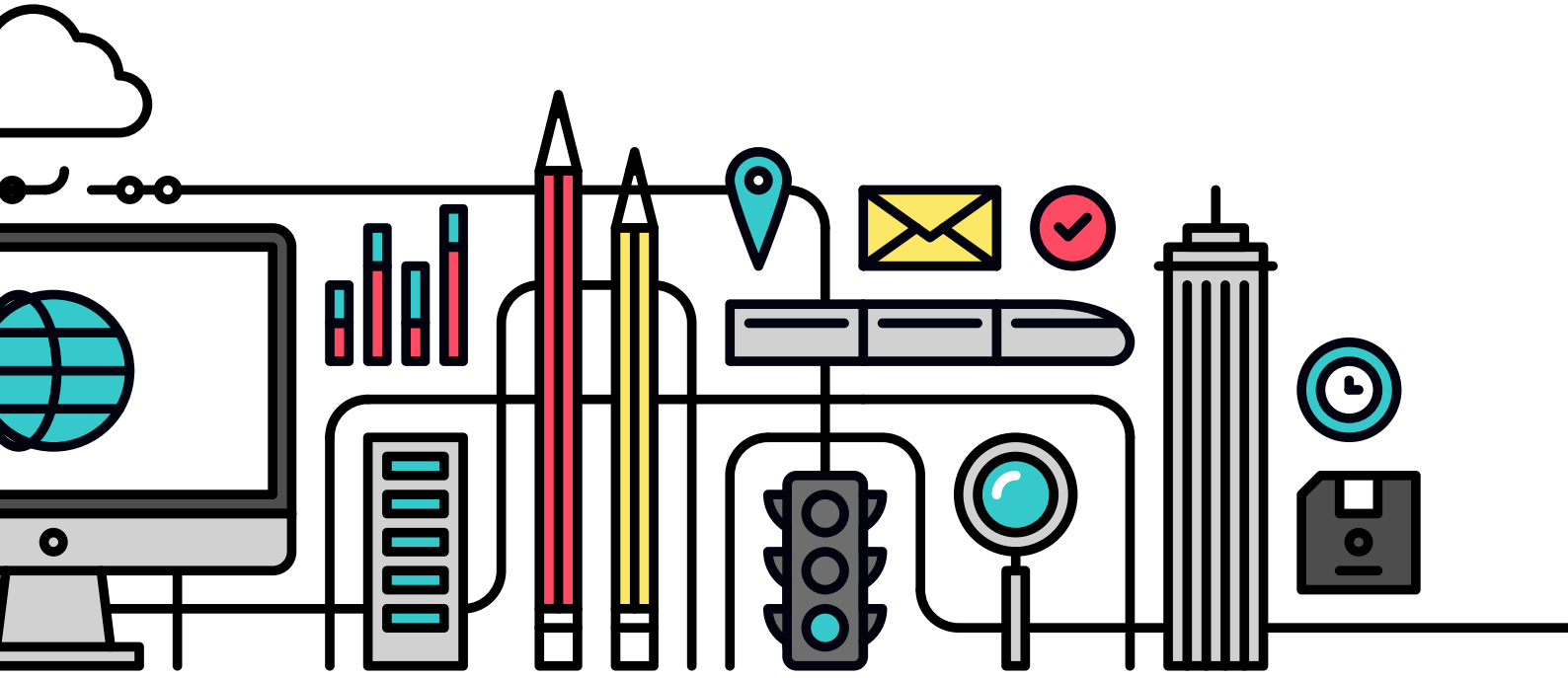
137 MİLYON

425 MİLYON

BİLGİSAYARIN DEĞİL NESNELERİN İNTERNETİ

AKILLI AĞ İoT, YANİ NESNELERİN İNTERNETİ, EVDEKİ GÜVENLİK ALARMINDAN FABRİKALARDAKİ MAKİNELERE HAYATIMIZA GİREN TÜM CİHAZLARIN ÇEŞİTLİ HABERLEŞME PROTOKOLLERİ SAYESİNDE BİRBİRLERİNE BAĞLANABİLMESİNİ VE VERİ AKTARARAK YENİ KARARLAR ALMASINI SAĞLIYOR. BU TEKNOLOJİ, SADECE GÜNDELİK YAŞAMIMIZI DEĞİL, TÜM EKONOMİK SİSTEMİ DEĞİŞTİRECEK BİR GÜCE SAHİP.

Son yıllarda gerek haberlerde gerek teknoloji platformlarında “Internet of Things” (IoT), Türkçesiyle ‘nesnelerin interneti’ kavramıyla sık sık karşılaşırız. Küçülen çipler, daha az enerji harcayan kablolu iletişim teknolojileri şimdiden daha akıllı, daha küçük ve daha becerikli makinelerin üretilmesini bir hayal olmaktan çıkardı. Çok uzak olmayan bir gelecekte, sensörlü mikro cihazlar ve eskiden insanların yaptığı şeyleri yapan robotlar gerçek olacak. Buna imkân tanıyan nesnelerin interneti teknolojisi, bir süredir dünyanın gündeminde. IoT çerçevesini ve standartlarını belirlemek için konsorsiyumlar bile kuruluyor. Örneğin, Avrupa Komisyonu’nun kurduğu Nesnelerin İnterneti Avrupa Araştırma Kümesi, IoT ve yeni bilişim çağıyla ilgili araştırmalarını sürdürüyor.

1991 yılında Cambridge Üniversitesi’ndeki bir grup akademisyenin kahve makinesini görebilmek için kurduğu kameralı bir sistemle tohumları atılan IoT, bir kavram olarak ilk kez 1999 yılında MIT Auto-ID Laboratuvarı’nda çalışan Kevin Ashton tarafından kullanıldı. 2005 yılında Uluslararası Telekomünikasyon Birliği’nin (ITU) konuya dair ilk raporunu yayımlamasının ardından 2009’da IBM’in CEO’su Samuel J. Palmisano, Smart Planet’i önerince kavram ilgi odağı haline geldi. Bilgisayar ve internetin

keşfinden sonra ‘üçüncü dalga’ olarak nitelendirilen teknolojide nesneler RFID, NFC, sensörler gibi algılama yöntemleriyle ve WiFi, Wimax, Zigbee, Bluetooth, kızılötesi gibi kablolu iletişim teknikleriyle bilgi ediniyor, edindikleri bilgileri saklayabiliyor ya da paylaşabiliyor. Sıcaklık, ışık, basınç, sesi gözlemleyebilen cihazlar, bir anlamda gözlemlerini değerlendirip karar alabilir hale geliyor.

Nesnelerin interneti, gündelik yaşamdan endüstriye her alanda hızla yayılıyor. Araştırma şirketi Gartner’a göre dünyada kullanılan IoT cihazlarının sayısı 2017 içinde yüzde 31 oranında artışla 8,4 milyara ulaşacak; 2020 yılına kadarsa 50 milyar IoT cihazı insanların hayatına girmiş olacak. Yani, hayatı dünyanın toplam nüfusundan çok daha fazla sayıda cihazla paylaştığımız bir gelecek bizi bekliyor. ABD’li toplum teorisyeni Jeremy Rifkin’in *Nesnelerin İnterneti ve İşbirliği Çağı* (Optimist Kitap) isimli kitabında da bahsettiği gibi nesnelerin interneti sayesinde yakın gelecekte ekonomi gündemi tek başına kapitalizm tarafından belirlenmeyecek.

GÜNDELİK HAYATIN PARÇASI OLACAK

Nesnelerin interneti, günlük hayatta kullandığımız cihazların da ağ teknolojisine, yani internete dahil olması ve gerektiğinde birbiriyle iletişim kurması

İNTERNETE ARALIKSIZ VE SINIRSIZ BAĞLI OLMAK, SİBER SALDIRILARA ESKİSİNDEN DAHA AÇIK HALE GELMEK DEMEK. HEM EVİNİZDE HEM FABRİKANIZDA İNTERNET BAĞLANTISI OLDUĞU SÜRECE SİBER SALDIRILARA MARUZ KALABİLİRSİNİZ.

anlamına geliyor. Buzdolabı gibi ev aletleri, tıbbi cihazlar, enerji üretim ve kontrol sistemleri, pişirme ekipmanları, su ısıtma cihazları ya da aydınlatma ürünleri, internet ağına bağlandığında birbirleriyle iletişime geçebiliyor. Örneğin sürücüsüz otomobiliniz, sensörler aracılığıyla herhangi bir kaza yapmadan sizi ulaşmak istediğiniz noktaya götürebiliyor. Evden çıkmak üzereyken yağmurun yağıp yağmayacağını sokak kapısının yanında duran şemsiyenin sapındaki ışığa bakarak anlayabiliyorsunuz. Kolunuzdaki saat sadece kaç adım attığınızı ölçmüyor, sağlığınıza ilgili en güncel bilgileri siz fark etmeden doktorunuzun bilgisayarına aktarıyor.

AKILLI ÜRETİM GELİYOR

Nesnelerin interneti, sanayide de yeni bir devrimin kapısını aralıyor. Sanayi 4.0, internetin sanayinin her alanında kullanılması, yani akıllı fabrikalar ve akıllı üretim anlamına geliyor ve bu dönüşümü nesnelerin internetiyle sağlıyor. Tamamen dijital bir sanayide, akıllı fabrikalardaki akıllı cihazlar birbiriyle gerçek zamanlı iletişimi kurup bütün süreçleri online takip edebiliyor. Ürün geliştirme aşamasından malzeme kullanımına, pazarlamadan sevkiyata kadar birçok süreç, akıllı cihazlar tarafından anlık olarak izleniyor. Birbiriyle konuşan, iletişim içinde olan makineler, ürünün kalite kontrolünü yapıp üretimdeki hataları daha hızlı tespit edebilecek. Tüm bu sürecin yönetildiği akıllı fabrikalarda büyük veri analiziyle üretim daha verimli hale gelebiliyor. Arızalar önlenabiliyor.

Akıllı fabrikalarda teknisyen, yönetici, satış temsilcisi gibi üretimden tüketime tüm aşamada çalışanlara gerçek zamanlı veri aktarımı da sağlanıyor. Satacağınız her malın hangi aşamada ve nasıl durumda olduğundan haberinizi oluyor. Böylece maliyetleriniz azalıp rekabet gücünüz artıyor. Yönetici olarak ürününüzün tüm aşamalarda durumunu bil-

diğiniz ve talep seviyesini görebildiğiniz için üretimin kesilmesini ya da artırılmasını, sadece mobil bir panoya girerek sağlayabiliyorsunuz.

Örneğin, madencilik ekipmanı üreten Joy Global şirketi CEO'su Ted Doheny, yöneticisi olduğu şirketin IoT kullanarak üretim problemlerini nasıl çözdüğünü verilerle anlatıyor: "Günümüzde madencilik sektörü zor durumda. Son dört yılda ürünlerin fiyatı yarıya indi; dolayısıyla müşterilerimiz baskı altında. Sorunları çözmek için sensörler ve IoT teknolojisi kullanıyoruz. Otomatik hale getirilmiş madencilik ekipmanlarından uzunayak kesim sistemimiz bunun iyi bir örneği. Daha önce yer altında 35 işçi varken, şimdi bütün süreci sürekli takip ve kontrol eden 7 bin sensörümüz ve 140 kameramız var; bunlar aşağıdaki makinelerden buraya veri aktarımı yapıyor. Uzunayak sisteminin çökmesi, dakikada 1.500 dolarlık zarar anlamına geliyor. Bu yüzden müşterilerimizin bu veriyi problem saptamakta ve sistem çökmeden önce gerekli önlemi almakta kullanması için çalışıyoruz. Otomasyonu yaygınlaştırırken süreçleri basit hale getirmeyi, atığı ortadan kaldırmayı ve insanları zarar görmekten kurtarmayı amaçlıyoruz. Müşterilerimizden biri bu sayede 100 milyon dolarlık atıktan kurtuldu ve yeraltında çalışan işçi sayısını 35'ten 5'e indirdi."

Dünyada ve Türkiye'de birçok bilgi işlem teknolojisi şirketi, nesnelerin internetini güvenli bir şekilde evlere, fabrikalara ve hatta yerel yönetimlere sokmak için sistemler üretiyor. Örneğin Cisco, Kopenhag kent sakinlerinin karbon ayak izlerini azaltmak için gerçek zamanlı ışıklandırma ve park yönetimi gibi dijital sistemler kullandı.

Büyük veri, veri analizi ve bulut bilişim platformları, akıllı tarım ve hayvancılık, akıllı ev otomasyonu, atık ve enerji yönetimi, sağlık ve spor, araç sürüş ve takip sistemleri Türkiye'de IoT teknolojisi kullanılan alanlardan bazıları. Bu alanlarda ürünler sunan firmalardan biri KoçSistem. Nesnelerin interneti teknolojisiyle akıllı ve bağlı hale getirilen akıllı fabrika konseptini müşterilerine hazır ürün olarak sunan KoçSistem'in Platform360 adı verdiği çözümü, müşterilerin ihtiyaçlarına yönelik akıllı üretim ekosistemleri kuruyor.

BÜYÜK BİR PAZAR DOĞUYOR

Elbette, nesnelerin interneti kavramıyla birlikte büyük bir pazar da doğdu. 50 milyar cihazın birbiriyle iletişime geçmesinin beklendiği yakın geleceğin

ihtiyaçlarına cevap verecek ve nesneleri tanımlama ve izlemeye yönelik data aktarımı için kullanılan sensörleri, akıllı cihazları ya da tehlikelere karşı oluşturulması gereken güvenlik yazılımlarını üreten şirketlerin büyük bir hızla büyüyeceğini tahmin etmek hiç güç değil. Şirketler IoT teknolojisine dayanan ürün ve hizmetlerini tanıtmaya çoktan başladı. Dahası, konuyla ilgili önemli şirket birleşmeleri gazetelerin birinci sayfalarına çıkar oldu. Örneğin Google, akıllı ev çözümleri sunan şirket Nest'i 3,2 milyar dolara satın aldı. Ardından, Nest'e ait Dropcam ve Samsung'a ait akıllı ev eşyaları şirketi SmartThings güçlerini birleştirdi. Politikacılar ve sektör çalışanları IoT'nin gerçek bir pazar potansiyeline sahip olduğu konusunda hemfikir. Global piyasa araştırmaları şirketi IDC, IoT'nin 2020'ye kadar 7,1 trilyon dolarlık bir piyasa potansiyeline ulaşabileceğini söylüyor. Bu arada, her ne kadar nesnelerin internetiyle tüm kararların biz olmadan alındığı bir dünyadan bahsetsek de fırsatları görmenin ve yeni yatırım kararları almanın yine biz insanlara düştüğünü görmek rahatlatıyor.

DAHA İYİ BİR DÜNYAYA GÖTÜREBİLİR Mİ?

IoT'nin özellikle sağlık ve enerji sektöründe insanların daha iyi bir yaşam sürmeleri adına kullanılması fikri de epeydir gündemde. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin teknoloji şirketi Cisco'yla birlikte 2015'te yayınladığı Nesnelerin İnternetini Küresel Kalkınma İçin Kullanmak adlı raporu, düşük maliyetli sensörlerin birbirlerine bağlanması insan yaşamını nasıl geliştirdiğiyle ilgili bilgiler içeriyor. Örneğin sağlık sektöründe, hücresel olarak etkinleştirilmiş termometreler, soğuk depolama birimlerinde gerçek zamanlı ısı takibi yoluyla hayatî aşılarda uzak ve kırsal bölgelere soğuk bir şekilde ulaştırılmasını sağlıyor. Köylerde elle çalışan su tulumları bozulduğunda su akışını gözlemleyen sensörler yerel yönetimi harekete geçiriyor. Yoğun nüfuslu kent mahallelerinde, evlere yerleşti-

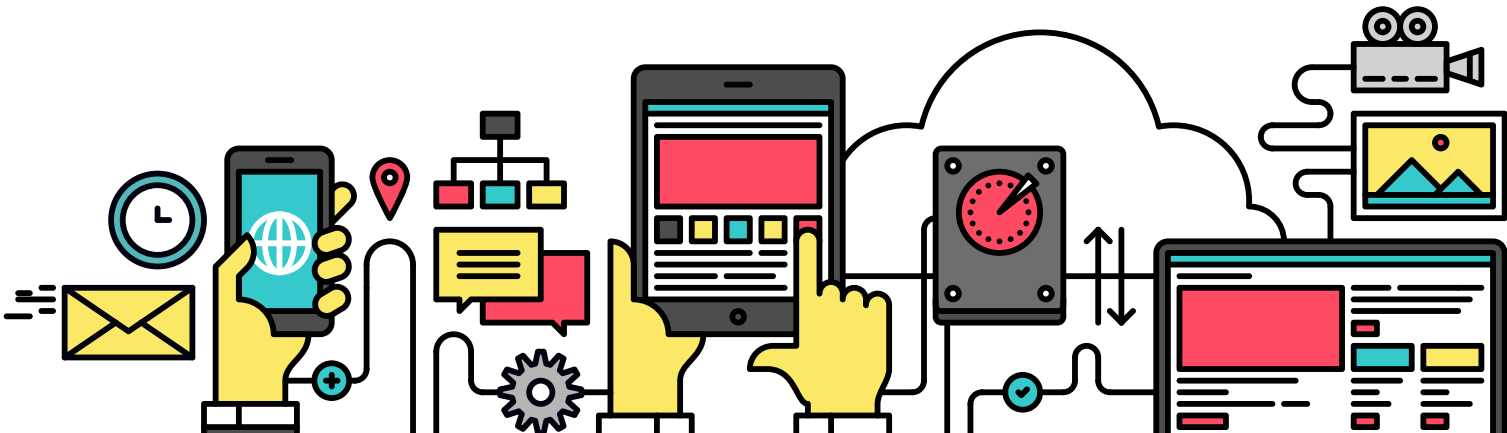
rilmiş duman ve yangın sensörleri çabuk yayılabilecek yangınlar konusunda ev sakinlerini ve komşuları uyararak hem can hem mal kaybını önüyor.

PEKİ YA SORUNLAR?

Her şey iyi güzel de, hiç mi sorun yok? Elbette teknolojik geleceğimizin en büyük sorunu, nesnelerin internetinin de kabusu. İnternete aralıksız ve sınırsız bağlı olmak, siber saldırılara eskisinden çok daha açık hale gelmek demek. Hem evinizde hem fabrikanızda internet bağlantısı olduğu ve sürekli bilgi paylaşımı yaşandığı sürece siber saldırılara maruz kalabilirsiniz. Dolayısıyla güvenlik eskisinden çok daha büyük anlam ifade ediyor.

Aslında son dönemlerdeki siber saldırıları da makineler yönetiyor. Evinizdeki bilgisayarınıza bir diğer makinenin emriyle siber saldırının olması garipsenecek bir durum değil. Yakın zamanda ABD'ye yapılan siber saldırıda, nesnelerin interneti kapsamında kullanılan bazı cihazların da payı olduğu açıklanmıştı. Bu, bir anlamda akıllı evler, fabrikalar, şehirlerin kontrolü ele geçirebilmesi anlamına da geliyor. Bunu önlemek için güvenlik sistemleri geliştiren yazılım firmaları, akıllı sistemlerle aynı hızda gelişmek için büyük yatırımlar yapıyor.

Nesnelerin internetine dair sadece teknolojik değil ekonomik sorunlar da mevcut. Birbirine bağlanan ürünler, operasyonel ve stratejik soruları da doğuruyor. Örneğin, şirketlerin üst düzey yöneticileri IoT'nin ortaya çıkardığı fırsatları ve tehlikeleri göz önünde bulundurmamak zorunda. Sonuç olarak da mevcut iş modellerinin, IoT ürünlerine bağlı olarak dönüştürülmesi gerekiyor. Hem rekabetin yapısı hem de endüstrinin sınırları tekrar belirlenmeli. Sadece şirket içinde değil, ürün geliştirme sürecinde bile, donanım ve yazılım kültürlerinin çatışmaya başlaması ve yönetim zorluklarının baş göstermesi kaçınılmaz hale gelebilir. Tüm bu sorunlar, önümüzdeki dönemde insanlığın makinelerden bir adım öne geçmek için çözmesi gereken meseleler. ■

UZAYDA YENİ SINIRLAR

ZEYNEP YOSUN AKVERDİ

Koç Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü Araştırma Görevlisi ve Uzay Mühendisi Ozan Kara, uzay araştırmaları alanında pek çok uluslararası organizasyonda Türkiye'yi temsil ediyor. Uzayın keşfinin dünyayı birleştirecek tek unsur olduğuna inanan Kara'yla insanlığın 'büyük boşluktaki' macerasını konuştuk.

"Herkesin bu dünya için bir vizyonu ve hayali olması gerektiğini düşünüyorum. Hayat, hayal gücünü gerçekliğe dönüştürme mücadelesidir." Bu sözler, Koç Üniversitesi'nde küçük uydular, roket itki sistemi, Mars görev optimizasyonu, ayrıca sistem mühendisliği ve uzayda nörobilimle ilgili araştırmalar yapan Ozan Kara'ya ait. Kara, kendi deyimiyle "uzay çalışmalarının küresel birleştirici özelliğinden büyük heyecan duyan" tutkulu bir uzay mühendisi. Bu tutkusu onu genç yaşında uzay araştırmalarında Türkiye'yi temsil ettiği bir noktaya taşıdı: 2012 yılında Uluslararası Uzay Kongresi (IAC) Genç Profesyoneller Çalıştayı'na seçilen ilk Türk delegesi oldu. Uzay Jenerasyonu Danışma Kurulu (SGAC) üyesi olarak 2014 yılında SGAC tarafından düzenlenen Avrupa Uzay Ajansı Geleceği Çalıştayı'na katılan tek Türk mühendisti. Bu sene TEDxKoçUniversity'de insanlığın Mars macerası ve olası uzay senaryoları üzerine keyifli bir konuşma yapan Kara'ya sonsuz boşluktaki yolculuğumuzu sorduk.

Koç Üniversitesi'nde hangi çalışmaları yürütüyorsunuz? Projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Koç Üniversitesi yüksek lisans ve doktora programı disiplinlerarası bir eğitim sunuyor. Bu sayede çeşitli projeler gerçekleştirebiliyorum. İlk yaptığım araştırma Ay'a göndereceğimiz 100-200 kilogram ağırlığında bir uydunun boyut, yakıt ve bütçe optimizasyonu üzerineydi. Bir diğer projem uzay ortamında genleri değişime uğratarak virüs etkileri artan bakterileri engelleyecek bir ilaç molekülü üzerineydi. Şu anda karbondioksitten metan elde etmek üzerine çalışıyorum. Mars'a yönelik düşündüğüm bir proje bu. Mars'a gittikten sonra geri dönmek için roket yakıtına ihtiyacımız olacak. Atmosferinin yüzde 96'sını oluşturan karbondioksitten kimyasal reaksiyonlarla metan tabanlı roket yakıtı elde edebiliriz.

Mars yolculuğunda nasıl gelişmeler bekliyor bizi?

2018 uzay görevleri konusunda çok önemli bir yıl olacak. Öncelikle astronotları derin uzaya ve Mars'a

taşıyacak NASA Orion kapsülü, NASA'nın yeni nesil roketi olan SLS roketini ve James Webb uzay teleskobunu tamamlayacak. Bugüne kadar uzaydan elde edilen nebula, bulutsu ya da galaksi fotoğraflarını Hubble Uzay Teleskobu çekiyordu. Ekim 2018'de tamamlanacak James Webb teleskobu, Hubble'dan çok daha derinleri yüksek çözünürlükle haritalayabilecek ve bize evren hakkındaki gözlemlerini sunacak. Önümüzdeki dönemde NASA fonlarıyla proje yapan bazı üniversiteler de küçük uydu projelerini tamamlayacak. Küçük uydulara roket sistemleri monte edip onları Ay'a ya da Mars'a göndermek, mikro sensörler ve mikro itki sistemleri geliştikçe daha da önem kazanacak. Şu ana kadar Mars'a gönderilen uydu ve robotları düşünürsek, görev başarısı sadece yüzde 40. Mars'a insan gönderme görevini gerçekleştirmeden önce görev süresince oluşabilecek tehlikeleri anlamamız gerekiyor. Ayrıca, Mars üzerinde bitki yetiştirme ve bakteri deneyleri yapmalıyız; gereken ilaçları ve astronotların ihtiyaçlarını tamamlamalıyız.

Koç Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde araştırma görevlisi olan Ozan Kara, Şubat ayında TEDxKoçUniversity'de Mars macerası ve olası uzay senaryoları üzerine bir konuşma yaptı.

Biraz daha geriye saralım. İnsanın uzay keşfi yolculuğunda dünden bugüne nasıl bir süreç yaşadık?

Uzay keşfi İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başladı. ABD ve SSCB arasındaki 'soğuk' uzay yarışı, 1957 yılında SSCB tarafından uzaya gönderilen ilk yapay uydu Sputnik 1'le hızlandı. 1961 yılında Rus kozmonot Yuri Gagarin dünyanın 327 kilometre dışına giderek uzaya giden ilk insan oldu. ABD aynı yıl içerisinde Alan Shepard'la bunu başardı. Hepimizin bildiği milat ise 20 Temmuz 1969 idi; bu tarihte Apollo 11'in astronotları Neil Armstrong ve Buzz Aldrin Ay'a ayak basan ilk insanlar oldu. 70'li yıllarda pek çok Apollo görevi gerçekleştirildi ve astronotlar Ay'a defalarca iniş yaptılar; ancak en son 1972 yılında gidildi. Bu tarihten itibaren hiçbir insan Dünya alçak yörüngesini terk etmedi. Günümüzde haberlerde izlediğimiz astronotların hepsi Dünya'nın yaklaşık 400 kilometre üzerinde bulunan Uluslararası Uzay İstasyonu'nda (UUI) görev yapıyor. Yaklaşık bir futbol sahası

büyükliğündeki UUI, 1998-2001 yılları arasında parça parça taşınarak inşa edildi. Astronotlar Dünya'dan UUI'ye saatler içerisinde ulaşabiliyor. Onlarla eş zamanlı iletişim kurabiliyoruz; bize canlı yayınla katılabiliyorlar. Kendi bitkilerini yetiştirebiliyorlar. Acil bir durum olduğunda dünyadan onlara ulaşmak ya da ihtiyaçlarını karşılamak da mümkün. Ben buna 'Dünya bağımlı sistem' diyorum. Mars misyonunda başarılı olmak için 'Dünya bağımsız sistem' kurmak gerekiyor.

O halde işlerin hızlanmasına ve uzayda yeni bir çağın başlamasına Mars araştırmaları neden olacak diyebilir miyiz?

Mars'ın keşfi 1976 yılında Viking Uzay Aracı'nın yörünge ve yüzey araştırmalarıyla başladı. Üzerindeki kraterler, radyasyon seviyesi ve mineraller konusunda önemli bulgular elde edildi. Dünya gibi okyanusları ve atmosferi olduğu öngörülüyor. Bazı kayaçlar arasında metan sızıntıları var; bu mikrobiyal yaşam ifadesi

anlamına geliyor. Aynı zamanda güney ve kuzey kutup bölgelerinde kayaçlar altında 'kuru buz' var; yani eritince su elde edebileceğimiz mineralli buzlar. Ancak Mars'ta bir yaşam oluşturulması için önce Dünya'dakinden 100 kat daha ince olan atmosferini kalınlaştırmamız gerekiyor.

Uzay yolculuğunda öncü ülkeleri hepimiz biliyoruz. Peki, son yıllarda yaptıkları yatırımlar ve atılımlarla bu yarışta söz sahibi olan yeni ülkeler ve aktörler var mı?

Uluslararası Uzay İstasyonu, dünyanın en büyük beş uzay ajansının işbirliğiyle inşa edildi: NASA (ABD), ESA (Avrupa Birliği), CSA (Kanada), JAXA (Japonya), Roscosmos (Rusya). Bu ajanslardan NASA yıllık 19 milyar dolar, ESA ve Roscosmos 5 milyar euro ve JAXA ise 2 milyar dolar gibi bir bütçeye sahip. Çin kısa bir süre önce uzay projelerine yıllık yaklaşık 6 milyar dolar para ayırmayı düşündüğünü açıklayarak uzay araştırmalarında yeni küresel aktör oldu. Önümüzdeki yıllarda Ay ve

Mars'a uzay araçları gönderecek. Bunun dışında kendilerine ait bir uzay istasyonu inşa etmeyi de düşünüyorlar. Ülkelere bağlı uzay ajansları dışında özel sektör de ciddi atılımlar içerisinde. Özellikle Elon Musk'ın kurduğu SpaceX'in roketleri ve Mars planları dikkat çekiyor. Şirketin Falcon roketleri, bugün UUI'ye kargo taşıyan en önemli araçlar olarak gösteriliyor. Tekrar kullanılabilen (reusable) bu roketler, diğer şirketlerin üçte birine mal ediliyor ve bu nedenle NASA SpaceX'le çalışmayı tercih ediyor. Bunun dışında Elon Musk gezegenlerarası roket tasarımı üzerinde de çalışıyor ve Mars'a bir seferde en az 100 kişi taşımayı hedefliyor. Avrupa ise benim de katkı sağladığım Moon Village (Ay Köyü) projesini geliştiriyor. ESA ve çeşitli üniversitelerden öğrenciler ve genç profesyonellerle Ay'a inşa edilecek sürdürülebilir yaşam alanı üzerine konuşuyoruz.

Sizce yeni nesillerin uzay araştırmalarında masaya koyacakları ne gibi becerileri var?

Ekonomi ve ticaretteki Endüstri 4.0 kavramının karşılığı olarak uzayda da Space 4.0 kavramı ortaya çıktı. Yeni teknolojiler ve küresel işbirliği sayesinde akıllı yaşam kapımızda. Böyle bir dünyada yetişen gençlerin problem çözme yetenekleri ve hayata bakış açıları da çok farklı. Yeni eğitim sistemleri ve üretim teknikleri gerekiyor. Örneğin STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Maths) kavramları çerçevesinde öğrencilere uygulamalı eğitimler veriliyor. Özellikle ABD'de uzay alanında bu ciddi şekilde uygulanıyor. Yeni nesillerin yapması gereken, farkındalıklarını doğru kullanmak ve üretken olmak. En önemlisi de disiplinlerarası çalışmak. Genetik okuyan biri, rahatça astronot genetiği çalışabilir. Kontrol mühendisi bir genç, Mars robotu için sistem tasarlayabilir.

Uzay araştırmaları yapmak size kişisel ve mesleki yaşantınızda nasıl yetenekler kazandırdı?

Uzayın keşfi herkesi heyecanlandırır. Dolayısıyla bu işin içinde olmak ve ona katkı sağlamak

beni de çok mutlu ediyor; insanlığa katkı sağladığımı düşünüyorum. Bir mühendis olarak üst düzey projelerde çalışabilmek tecrübemi arttırdı. Disiplinlerarası çalıştığım için ilaç da tasarlayabiliyorum roket hesapları da yapıyorum. Bütün bunlar bilimsel bakış açımı çok geliştirdi. Ancak uzay çalışmalarını sürdürmek Türkiye'de çok zor. Toplumumuzda bir uzay kültüründen bahsedebilmek de mümkün değil. Ekonomik destek ve teknik altyapı ise zaten yok. Ben yine de herkesin bu dünya için bir vizyonu ve hayali olması gerektiğini düşünüyorum. Hayat, hayal gücünü gerçekliğe dönüştürme mücadelesidir. Uzay teknolojileri için düşünmek, hayal gücümü daha da geliştiriyor. *Ay'a Seyahat* isimli eserin yazarı Jules Verne ya da bugüne kıyasla büyük yoksunluklar içinde hayallerinin peşine düşen Albert Einstein, Bill Gates, Steve Jobs gibi kişiler bana ilham veriyor. Onlar bugünümüzün yaratıcıları; bizlerse bugünün şartlarıyla geleceğimizi yaratırken onlardan çok daha şanslı olduğumuzun bilincinde olmalıyız. ■

GEÇMİŞİN GÜCÜNÜ GELECEĞE TAŞIMAK

Arçelik markasıyla 34 yıllık ortak bir geçmişe sahip Acarlar Pazarlama'nın kurucu ortaklarından Nuri Acar, İstanbul'da toplam altı mağazası ve çalışanlarıyla geçmişin gücünü geleceğe taşımaya devam ediyor. Nuri Acar, hedeflerini Vehbi Koç'un sözleriyle özetliyor: "Ülkemiz ve halkımız için çalışmaya devam edeceğiz."

ZEYNEP YOSUN AKVERDİ

İlk olarak 1983 yılında Arçelik bayisi olan ve bugün başta Gültepe ve Çekmeköy olmak üzere İstanbul'un farklı noktalarında toplam altı Arçelik bayisiyle hizmetlerini sürdüren Acarlar Pazarlama'nın ortaklarından Nuri Acar'a geçmişten bugüne Arçelik'le sürdürdükleri yolculuğu sorduk.

Bize kendinizden bahsedebilir misiniz? Bu sektörde çalışma hikâyeniz nasıl başladı?

1957, İstanbul doğumluyum. Evli ve iki çocuk babasıyım. Marmara Üniversitesi İdari Bölümler Fakültesi'nden 1982 yılında mezun olduktan sonra ağabeyim ve kardeşimle birlikte 1969 yılından bu yana yürüttüğümüz İstanbul'un Gültepe semtindeki beyaz eşya ve mobilya dükkânımızda çalışmaya başladım.

Arçelik'le yolunuz nasıl kesişti?

1983 yılında bölgemizde aranan Arçelik bayiliğine talip

olduk. Görüşmeler sonucu Arçelik bayiliğimiz onaylandı. O günden bu yana onur ve gururla Arçelik bayiliği misyonumuzu sürdürüyoruz.

Arçelik ve Koç Topluluğu'yla çalışmanın size ve mesleğinize ne gibi katkıları oldu?

Arçelik'le çalışmanın ticarete ufku-muzu genişlettiğini söyleyebilirim. Bu vizyon sonucunda 1997 yılında firmamızı şirketleştirerek mobilya sektöründen çıkıp sadece bayilik alanında büyümeye karar verdik. Bu kararımızın hemen ardından ikinci Arçelik şubemizi açtık. Arçelik ailesiyle çalışmanın sonucunda tanıştığımız global genişleme, inovasyon çalışmaları, pazarda liderlik ve satış sonrası müşteri memnuniyeti gibi olguları benimseyerek kendi firmamızda da büyümemizi sürdürdük. Arçelik'in bize yönetim ve satış konusunda verdiği eğitimler de şirketimizin gelişimine ve çalışma yöntemlerimize önemli değerler kattı.

Kaç kişilik bir ekiple çalışıyorsunuz?
İkisi AVM bayisi olmak üzere toplam altı şubeli bir Arçelik bayisiyiz. 35 çalışmamız var. Arçelik'in "Biz bir aileyiz" sloganını kendimize de uyarladık. Arçelik tarafından yapılan hizmetleri örnek alarak müşteri memnuniyetini her şeyden üstün tutmaya, teknolojik gelişmeleri yakında takip ederek firmamızın yönetiminde ve satışlarımızda kullanmaya önem veriyoruz. Bölge müdürlerimizin önerilerinin, bu uygulamalardaki başarılarımızda öneminin büyük olduğunu söylemeliyim.

Bölgesel özelliklerini göz önüne alırsak bayilerinizin en güçlü yanları sizce neler?

Bayilerimizin bulunduğu semtlerin İstanbul'un farklı yerlerinde olması bizim her segmentten müşteriyle tanışmamızı sağlıyor. İşe başlama yeri olan Gültepe'deki dükkânımızda 45 yıldır hizmet veriyoruz. Bu nedenle oradaki müşterilerimizle ilişkilerimiz son derece ileri seviye-

de. Onların her türlü dertlerine çare bulan bir konumdayız. Çekmeköy'de 10 yıl önce açtığımız bayimizde müşteri portföyümüz ise orta ve üst segmentten. Bu nedenle satış ve satış sonrası hizmetlerimizi en üst seviyede tutmaya özen gösteriyoruz.

Yakın ve uzun dönemde işletmeniz için planlarınız neler?

Sunduğu bilgiler ve verdiği eğitimlerle bize çok değerli katkılarda bulunan Arçelik sayesinde her müşteri-mize istekleri doğrultusunda hizmet kalitemizi sürekli yükseltmeyi öğrendik. Bunun için Arçelik ailesine teşekkür ederiz. Bundan sonraki yıllarda Arçelik bayi olarak aile-mizden ikinci nesillerin de devreye girmesiyle firmamızı daha ileriye taşıyacağımıza dair inancımız tam. Bizim için Arçelik ailesinin içinde olmak her zaman ayrıcalıktı ve öyle olmaya da devam devam edecektir. Kurucumuz rahmetli Vehbi Koç'un dediği gibi "Ülkemiz ve halkımız için çalışmaya devam edeceğiz". ■

“İNSANLARIN HAYATINDA NE KADAR ETKİ YARATIYORSAN O KADAR BAŞARILISIN”

Liderlik ve öğrenme üzerine yaptığı konuşmalar ve köşe yazılarıyla tanınan Dr. Özgür Bolat, Türk Eğitim Vakfı bursuyla yetişmiş bir eğitim bilimci. Bolat’la son kitabı *Beni Ödülle Cezalandırma* üzerine, ayrıca iyi ebeveyn olmanın inceliklerini konuştuk.

■ BİRAY ANIL BİRER

Özgür Bolat, Türk Eğitim Vakfı (TEV) geleneğinden geliyor. Boğaziçi Üniversitesi’nde eğitim aldıktan sonra TEV ve Fulbright burslarıyla Harvard Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. Doktora derecesini Cambridge Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden alan Bolat, çocuk eğitimi, liderlik ve başarı konularında çalışmaları, kitap ve makaleleriyle dikkat çeken azimli bir eğitimci. Çocukların korkuyla değil

sevgiyle eğitilmesi gerektiğini savunan Bolat, başarının dış kaynaklı hedeflere bağlı olmaması gerektiğini söylüyor ve fikirleriyle eğitime dair bakış açımızı genişletiyor.

TEV bursiyeri olmak size ne ifade ediyor? Eğitim sürecinde nasıl faydası oldu?

Ben TEV'e yüksek lisans bursu için başvurmaya karar verdiğimde vakıf yüksek lisansta eğitime burs vermiyordu. Israr ettim. 50 yılını TEV'e adanmış Güsel Bilal telefonda "Biz eğitime burs vermiyoruz, ama ben seni çok sevdim, sen yanıma uğra" dedi. Gittim, beni kurula sokacağını, eğer kurul kabul ederse Güsel Bilal Bursu adındaki bursu vereceğini açıkladı. Ben de kabul ettim, kurula girdim ve o bursu kazandım. Döndükten sonra da hiç kopmadım oradan. Şu an da hâlâ vakıf için danışmanlık yapıyorum. Zaten bir kez o ailenin parçası olunca kopmanız mümkün değil. O kadar güçlü bir bağımız var vakıfla. TEV ve bursiyerleri her türlü yolculuğunuzda yanınızda oluyor.

Son kitabınız *Beni Ödülle Cezalandırma*'dan bahsedermisiniz?

Biz Türkiye'de birey yetiştirmede sıkıntı yaşıyoruz. Birey çocuklar yetiştiremiyoruz. Birey ne demek? Kişinin kendi kararını kendi verebilmesi demek. Kitabın temel argümanı şu: Bir çocuğa ne kadar koşul sunarsanız çocuk o kadar sevilmediğini hisseder. Gerçek sevgide koşul yoktur ama ödülde koşul vardır. Siz çocuğa ödül, yani koşul sunduğunuz an çocuk sevilmediğini zanneder. Örneğin "sınıfını geçersen sana bisiklet alacağım" dediğinizde çocuk bunu "benim değerim bisikletin değeri kadar" olarak algılar. Çocuğa ödülle iş yaptırırsanız, ödülü kestiğiniz an çocuk da iş yapmayı bırakır. "Ödevini yaparsan bilgisayarla oynayabilirsin" dediğinizde çocuk ödevi araç, bilgisayarı ise amaç olarak görür. Amacı araca dönüştürdüğünüz için amaca ilgisi azalır. Bir ödül için iş yaptığınızda işe dar anlamıyla odaklanırsınız. Algınız daralır, geniş düşünemez

hale gelirsiniz. Sonuçta yaratıcı olamazsınız. Ödül almak için ödev yapan bir çocuk, ödevini etrafıca yapmak istemez. En kısa zamanda yapıp ödüle ulaşmak ister. Bir de, ödül alamayacağını düşündüğü zaman etik dışı davranışa yönelir. Mesela okullarda çocuklara yıldız veriyorlar, bir bakıyorsunuz çocuklar birbirlerinin yıldızlarını alıyor. Kısacası ödül, anne babanın ve okulun iç motivasyon oluşturamadığı yerlerde çocuklara iş yaptırmak için kullanılan dış motivasyon araçları.

Öğrenme sürecinde neler yanlış gidiyor, peki?

Üç çeşit öğrenme var: model alarak öğrenme, oyunla öğrenme ve keşfederek öğrenme. Küçük yaşta çocuklar, bilişsel becerileri ve soyut düşünme yetileri henüz gelişmediği için en çok model alarak ve oyunla öğreniyor. Çocuğun bir eylemi öğrenebilmesi için anne-babanın ona model olması çok önemli. Mesela anne-baba kola içeriyor ama çocuğun

kola içmesini istemiyor. Anne-baba kitap okumuyor ama çocuğun kitap okumasını istiyor. İkinci olarak, çocukların gelişebilmesi için anne-babalarıyla oyun oynamaları lazım. Anne-baba çocuğuyla oyun oynayacak fırsat yaratmadığı zaman bunu bilgisayara ve oyuncağa devrediyor. Sonuç olarak çocuk ilişki kuramıyor ve hayal dünyası gelişmiyor. Çünkü çocuk gerçek hayatta uygulayacağı becerileri oyun sırasında öğrenir. Oyun esnasında ilişki kurar. Üçüncüsü de hem çocuklar hem yetişkinler keşfederek öğrenir. Maalesef okullarda ve evlerde çocuklara keşfetme imkânı vermiyoruz. Çocuk bir şeyi merak ettiğinde ya cevabını söylüyoruz ya da başka bir yere yönlendiriyoruz. Ama soru sorduğunda beraber deneme yanılma yöntemine gidilse ve keşfetme şansı verilse çocuğa daha fazla öğrenme şansı tanınmış olacak. Oyunun olduğu yerde sevgi vardır. Eğer anne-babada değersizlik duygusu varsa çocukla oyun

oynamıyor. Çünkü evde sevgi olsun, neşe olsun istemiyor. Çocuğun oyununu engellediğinizde öğrenme merakını da öldürmüş oluyorsunuz.

Bilgisayar ve tabletler nasıl kısıtlıyor iletişimselliği?

İngilizcedeki game ve play kelimelerinin her ikisinin de Türkçedeki karşılığı oyun, ama aslında aralarında büyük bir fark var. Gerçek oyunun, yani play'in amacı veya hedefi yoktur. Orada kazanmak değil ilişki kurmak vardır. Anne-baba bunu sağlayamayınca çocuğu bilgisayar oyununa, yani game'e yönlendiriyor. Game'de de rekabet ve kazanma hırsı var.

Çocuklarını daha kolay yetiştiren ailelerde ne gözlemliyorsunuz?

Anne-baba kendi değerliliğinden eminse, neye "evet", neye "hayır" diyeceği belli olduğu için çocuğun hayatına tutarlılık giriyor. O zaman da çocuk çok kolay yetişiyor. Öte yandan, anne-baba çocuğun sevgisini kazanmaya çalışırsa, onunla zaman geçiremediği için suçluluk hissedip onun her istediğini yaparsa sorun çıkıyor. Çünkü bir noktada "evet" demekten bıkip "hayır" diyor; yani bir "evet", bir "hayır" demeye başlıyor. O zaman da çocuğun hayatına endişe giriyor. Sınırlar belli olmadığı zaman endişe devreye girer. Belirsizlik endişe yaratır. Bazı anne-babalar tutarlılığı çok iyi sağlıyor; bazıları yapamıyor.

Başarıya nasıl bir anlam atfediliyor bu çağda?

Başarı, bana göre çok sorunlu bir kavram. Benim tanımım, toplumun tanımından farklı. Toplumun tanımına göre başarı, kendi koyduğun hedefe ulaşmak. Temelinde hep dış kaynaklar var, bir statüye veya paraya ulaşmak gibi. Bana göre, diğer insanların hayatında ne kadar etki

yaratıyorsan o kadar başarılısın. Böyle insanlara iç kaynaklı insanlar diyorum. İç kaynaklı insanlar diğer insanların hayatına etkide bulunur. Etkide bulundukça statü ve para sonuç olarak gelir. Asıl amaç diğer insanların hayatında etki ve değer yaratmaktır. İyi bir CEO olmak, iyi bir statüye gelmek, daha çok para sahibi olmak gibi hedefler dış kaynaklıdır ve insanı mutlu etmez. Bunlara alışırırsınız. Öte yandan, etki yaratacağınız insan bitmez. Sürekli etki yarattıkça mutlu olursunuz; bu da iç kaynaklı mutluluktur. "Benim mutluluğum başarıya bağlıdır" diyorsanız sorun vardır, çünkü mutlu olmak için sürekli başarmanız gerekir. Mutluluk odaklı başarıda ise sen bir etki yaratmak istediğin için sana başarı gelir. Ben mutluluk odaklı başarıyı savunuyorum; bunu yapabilen insanlara da iç kaynaklı insanlar diyorum.

Bu sonradan değişebilir mi?

Tabii ki. İnsanın kendisinin farkına varması lazım. Mesela ben çok başarı odaklı yetiştim. Hep kendi hedefim, kendi hedefim... Sonra dedim ki "Ben insanların hayatına nasıl bir etki yaratıyorum?" Şimdi diğer tarafa yolculuğum başladı. Bunu herkes yapabilir ama bir değerinin olması lazım. "Ben insanların kendi potansiyellerini keşfetmelerini istiyorum" veya "Ben insanların çevreci olmalarını istiyorum" veya "Ben insanların bütünselliklerini sağlamalarını istiyorum" der, örneğin. Böyle bir değeri vardır ve bunu yaymaya başlar.

Bu yolda ebeveynler ve eğitimciler ne yapabilir?

Ben şunu söylüyorum: İyi bir ebeveyn olmak için iyi bir birey olmak lazım. Doyuma ulaşmış, kendi bütünlüğünü sağlamış bir birey olmak. Kendi yaralarının farkına varmış

ve iyileştirmiş bir birey. Örneğin bir babanın başarı imajı varsa ve çocuğuna da kendi başarı imajını tamamlasın diye başarı baskısı yapıyorsa bu babada bir yara vardır. İkincisi, ebeveynin iyi bir eş olması lazım. Çünkü çocuk anne-babanın birbirleriyle olan ilişkisinden çok şey öğrenir; onları model alır. Üçüncüsü de iyi bir ebeveynliktir. Yani bütün bir birey, iyi bir eş ve ardından iyi bir anne-baba olacaksınız.

Toplum değerleri ve eğitim sistemiyle çocuğunuza aktardığınız değerler çatıştığında ne olacak? Eğitim sisteminin de değişmesi lazım aslında. Çocukların birey olduğu, korkuyla değil sevgiyle keşfederek öğrendiği bir eğitim sisteminin kurgulanması lazım. İdeal dünyada ev ortamıyla dış dünyanın örtüşmesi lazım. Eğer örtüşmüyorsa anne-baba üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapmalı, çocuğa aşırı çok iyi vurmali ki minimum derecede zarar görsün. İç kaynaklı bir birey yetiştirirseniz dış dünya ve ev arasındaki uyumsuzluğu minimum zararlarla atlatabilir.

Verdiğiniz seminer konuları arasında liderlik de var. Liderlik öğrenilebilir mi? Otoriter olmadan lider olmak mümkün müdür? Liderlik öğrenilebilir ama sadece öğrenmek isteyenler tarafından. Güç motivasyonu diye bir şey var. Güç motivasyonuna sahip insanlar diğer insanları etkilemek ister. Bazı insanlarda güç motivasyonu var, bazılarında yok. Eğer yoksa o insana liderliği öğretemezsiniz. Aslan yavrusuna uçmayı öğretemezsiniz. Yavru kartal da uçamaz ama uçuş potansiyeli vardır. Güç motivasyonu iyi mi, kötü mü? Biraz önce iç kaynaklı/dış kaynaklı olmaktan bahsettim. İç kaynaklı insan der ki "ben, ben olduğum için değerliyim."

"İDEAL DÜNYADA EV ORTAMIYLA DIŞ DÜNYANIN ÖRTÜŞMESİ LAZIM. EĞER ÖRTÜŞMÜYORSA ANNE-BABA GÖREVİNİ İYİ YAPMALI VE ÇOCUĞA AŞIRI ÇOK İYİ VURMALI Kİ MİNİMUM DERECEDE ZARAR GÖRSÜN."

Dış kaynaklı insanın ise iyileştiremediği yaraları ve egosu vardır. Güç motivasyonuna sahip dış kaynaklı insanlar otoriter olur. Diğer insanlar üzerinde güç kurmak isterler, çünkü saygı gördükçe değerli hissederler. Güç motivasyonuna sahip iç kaynaklı insanlar ise lider olur; onların ego sorunları yoktur. Sadece var olan değerlerini yayabilmek için güç istiyorlardır.

Şirketlerin, iş yerlerinin çalışanlarına karşı yaklaşımları konusunda neler söyleyebilirsiniz? Şirketlere seminerler ve eğitimler veriyorum ve oradaki güven ve bilgi ağını gözlemliyorum. Maalesef çoğu şirkette insanlar arasındaki güven çok az. Müdürler genelde kahraman yaratmak için değil, kahraman olmak için çalışıyor. İnsanın dört temel ihtiyacı vardır: ilişki kurma, gelişim, özerklik ve öğrenme. Şirketler ise ilişki ihtiyacını karşılayamıyorlar çünkü otoriter, alt-üst ilişkisi kuruyorlar. Özerklik ihtiyacını karşılayamıyorlar, zira çalışanlar kendi kararlarını kendileri veremiyor. Kararlar onlara dikte ediliyor. Gelişim ihtiyaçları karşılanmıyor çünkü çalışanların becerilerini tespit edip geliştirebilecekleri geribildirim ortamı yok. Çalışanlara talimatla iş öğretiliyor; keşfetme ve hata yapma şansı verilmiyor. ■

AYAK SAĞLIĞI HER ŞEYDEN ÖNEMLİ

Yoğun bir iş temposu ve ayakta geçen saatler... Bütün gün koşturduktan sonra akşam eve geldiğinizde ayaklarınızı uzattınız. Sabah kalktığınızda ise topuğunuzda bir ağrı... Dikkat edin, topuk dikenini sorunu yaşıyor olabilirsiniz.

MEDAMERİKAN TIP MERKEZİ
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Bölümü
Dr. Ioana Tomi Yılmaz

Bütün vücudumuzu taşıyan ayaklarımız, önemi çoğunlukla geç anlaşılan organlarımızdan. Çoğumuz, ayaklarımızı ancak oluşan ve süreklilik gösteren rahatsızlıklardan sonra anımsıyoruz. Şu senaryo tanıdık gelebilir: Gün boyu ayaklarınızda hissettiğiniz sızılar, sabah uyandığınızda sabit bir topuk ağrısı olarak geri dönüyor. Dinlendiğinizde dinse de yorulduğunuzda tekrar baş gösteriyor. Sorunun son zamanlarda özellikle çalışanlar arasında yaygınlaşan topuk dikenini olma olasılığı çok yüksek. Topuk dikenini, yürümeyi engelleyen ciddi bir ortopedik problem ve uzmanlar tarafından bu çağın hastalıkları arasında gösteriliyor. Aşırı egzersiz yapmak, ayakları gereğinden fazla kullanmak veya ayakta çok kalmak, kilo almak, iç tarafı desteksiz ayakkabı (düz sandalet, parmak arası terlik, topuklu ayakkabı vb.) giymek topuk dikenine

giden yolun taşlarını döşüyor. Topuk dikenini kişide yürüme mesafesini azaltıyor ve yürürken şekil bozukluğuna neden oluyor. Daha çok orta yaş grubunda görülse de atletler veya askerler gibi ayakları üzerinde çok duran genç yaştaki kişilerde de oluşuyor. Ağrının sebebi Plantar fasiit, yani ayak tabanını ve kavisini destekleyen bağ dokusunun rahatsızlığı. Düz taban, ayak kavisini yüksek kişiler, diyabet hastaları, eklem romatizması veya eklem dejenerasyonu olanların topuk dikenini sorunu yaşama olasılığı daha yüksek.

SES DALGALARI İLE TEDAVİ

MedAmerikan Tıp Merkezi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı Dr. Ioana Tomi Yılmaz, yaşam kalitesinin düşmemesi için topuk dikenini tedavisinde gecikmemek gerektiğini söylüyor. Yılmaz, gelişen teknoloji ile birlikte tedavi yöntemlerinin çok daha başarılı sonuçlar

verdiğini ekliyor. Söz konusu tedavi yöntemlerinden biri ESWT, yani Extracorporeal Shockwave Therapy. Bu, ağrılı kas iskelet rahatsızlıkları için kullanılan iğnesiz, ilaçsız ve ameliyatsız bir tedavi yöntemi. Yılmaz, ESWT'yi şu sözlerle açıklıyor: "Extracorporeal Shockwave Therapy'de güçlü ses dalgaları, vücudun spesifik bir bölgesine odaklanıyor. Şok dalgası, ani çıkışlı, yüksek basınçlı ve yüksek enerjiye sahip bir uyaran. ESWT cihazı, ultrason cihazlarıyla karşılaştırıldığında, 10 kat yüksek enerjiyi bir mikro saniye gibi çok kısa sürede uygulama alanına yansıtıyor." ESWT'nin çalışma prensibinin, vücut dışında üretilen akımların dokuda ses dalgaları şeklinde yayılması esasına dayandığını söyleyen Yılmaz, tedavinin uygulandığı bölgede metabolizmanın hızlandığını ve vücudun kendi iyileşme mekanizmasının devreye girdiğini belirtiyor. Böylece hasarlı

dokuda yeni bir yapılanma ve iyileşme meydana geliyor. Metot, ilk defa 20 yıl önce Almanya'da böbrek taşlarını kırmak amacıyla klinik kullanıma girmiş. Yılmaz ESWT'nin kısa tarihini şöyle özetliyor: "ESWT'nin kemikte iyileştirici bir etkisi olduğu, yapılan çalışmalarda tesadüfen ortaya çıktı. Şok dalgasının kemik iyileşmesini uyardığı ve sağlıklı yeni doku oluşturduğu, daha sonra yapılan pek çok bilimsel çalışmada ortaya çıktı. Cihazın ek olarak tendon hasarlarında da faydalı olduğu, 1990'lı yıllarda yapılan çalışmalarla kanıtlandı. Tendon çevresinde yeni kan damarları oluşturmak yoluyla kan dolaşımını artırıyor ve kök hücrelerini aktive ederek doku iyileşmesini hızlandırıyor." ESWT, topuk dikenini tedavi ediyor; ancak yine de vücudumuzun emektar organı ayaklarımızdaki gerginliği azaltmak için yaşam kalitesini artırmayı da hedeflemeliyiz. ■

UZMANIMIZ ÖNERİYOR

ÇOK FAZLA AYAKTA
KALMAMALI,
DÜZENLİ OLARAK
EGZERSİZ YAPMALISINIZ.

KALİTELİ, SAĞLIKLI,
TABANI YUMUŞAK
ORTOPEDİK AYAKKABI
KULLANMALISINIZ.

FAZLA KİLONUZ
VARSA VERMELİSİNİZ.

DEPREM YENİDEN GÜNDEM

Haziran ayında Ayvalık, Temmuz ayında da Bodrum büyük depremlerle sallandı. Bu ay ise Türkiye'nin yaşadığı en büyük felaketlerden biri olan 17 Ağustos 1999 Gölcük depreminin 18'inci yıldönümü. Deprem yaşadığımız coğrafyanın daimi bir gerçeği. Peki, depreme ne kadar hazırız?

■ MİNE AKVERDİ DENKTAŞ

21 Temmuz gecesi, saat 01.30 dolaylarında Bodrum büyük bir gürültüyle sallandı. Yerlisiyle, turistiyle yaz ortasında en kalabalık günlerini yaşayan Bodrum'da meydana gelen 6.6 büyüklüğünde deprem insanları yataklarından, eğlence mekânlarından kaldırdı, sokaklara döktü. Sarsıntının yanı sıra küçük çaplı bir tsunami de yaşandı. Can kaybı olmadı, maddi hasar azdı. Ama Güney Ege'yi sallayan bu büyük deprem psikolojimizi hayli sarstı. Nitekim bir kez daha Kandilli Rasathanesi tıklanma rekoru kırdı; deprem anı görüntüleri, uzun zamandır görmediğimiz ünlü jeofizik mühendisleri televizyon ekranlarını doldurdu; "magnitüd", "richter ölçeği", "ana deprem", "artçı deprem", "tsunami" gibi kelimeler hayatın parçası oldu...

Depremle ilişkimiz işte böyle maalesef. Yaşıyoruz, korkuyor ve konuşuyoruz, ama sonra unutuyoruz. Ta ki bir sonraki depreme kadar... Yaşananlar, yaşanabilecekler, alınabilecek önlemler, aklımızdan uçup gidiyor.

Bu ay Türkiye tarihinin en büyük depremlerinden biri olan 17 Ağustos, Gölcük depreminin 18'inci yıldönümü.

17 Ağustos 1999 sabahı, saat 03.02'de meydana gelen ve 45 saniye süren 7.4 büyüklüğündeki o korkunç deprem, milyonlarca kişiyi uykusunda yakalamıştı. Felaketin boyutunu Türkiye ancak ertesi günü, yerle bir olmuş şehirleri haberlerde görünce anlamıştı. Hemen hepimizi depremin dehşet verici yüzüyle tanıştıran bu felakette 20 bine yakın kişi yaşamını yitirdi, 50 binden fazla kişi yaralandı, 133 bin bina çöktü veya hasar gördü. Enkaz altında kalanlar, onları kurtarmak için canla başla çalışan AKUT ve benzeri kurtarma personelleri, binaların çöküp dümdüz olduğu şehirler, ailelerini, yakınlarını, sevdiklerini kaybedenler... 17 Ağustos 1999 depremi sadece İzmit, Adapazarı, Gölcük, İstanbul ve Yalova'yı değil tüm Türkiye'yi sarstı, o dehşeti tüm Türkiye yaşadı. Maddi, manevi kaybımız ve acımız büyüktü.

18 yıl sonra yaşanan bu büyük felaketi ve henüz altı yıl önce yaşadığımız Van depremini ancak yıldönümünden yıldönümüne hatırlar olmuştuk. Ancak geçen aylarda Ege'de ardı ardına yaşanan depremler, konunun 'güncelliğini' hiç kaybetmeyeceğini bize yeniden hatırlattı.

Özellikle de uzun zamandır olacağı söylenen, büyük bir korkuyla beklenen İstanbul depremi, şimdi her zamankinden daha gerçek olacaktı gibi görünüyor. Peki, acaba depreme hazır mıyız?

ÖNLEMLER HENÜZ YETERLİ DEĞİL

Halen yürürlükte olan Deprem Bölgeleri Haritası esas alındığında, ülkemiz topraklarının yüzde 96'sının farklı oranlarda tehlikeye sahip deprem bölgeleri içerisinde olduğu ve nüfusumuzun yüzde 98'inin de bu bölgelerde yaşadığı bir gerçek. Depremi engellemek mümkün değil, o halde tek seçenek kalıyor: Can ve mal kaybını en aza indirmek için çeşitli önlemler almak. İlk akla gelenler, binalarla ilgili. Yeni yapılacak yapılarımızın güvenli yerleşim alanlarına ve yürürlükte olan mevzuatlara uygun olarak inşa edilmelerini sağlamak en önemli önceliğimiz. Mevcut yapılarımızın ise güçlendirme, kentsel dönüşüm gibi planlamalarla depremlere karşı güvenli hale getirilmesi gerekiyor. Ama uzmanlar bunca yıl yapabileceğimizden çok daha azını yaptığımız konusunda hemfikir.

Depremde evini kaybeden aileler çadır kentlere yerleştiriliyor.

"TÜRKİYE'DE EN FAZLA KONUŞULAN KONULARDAN BİRİ DEPREM AMA ULUSLARARASI NİTELİKLE VE KALİTEDE DEPREM ARAŞTIRMALARI YOK DENECEK KADAR AZ."

"Türkiye '99 yılında neyse bugün de o!" diyor Doç. Dr. Oğuz Gündoğdu. İstanbul Üniversitesi Jeofizik Mühendisliği öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Oğuz Gündoğdu sözlerini şöyle sürdürüyor: "İstanbul'da 10 yıl içerisinde 7,5 civarında bir deprem bekliyoruz ama neresinden bakarsak bakalım hiçbir şekilde hazır değiliz. Deprem için alınabilecek en iyi önlem kentsel dönüşümdür. Ama bu büyük tehlikeye rağmen henüz yönetmelikleri bile bulunmayan dikey yükselmelerin önüne geçilemedi. Deprem toplanma alanlarının yarısı AVM'ye dönüştürüldü. Depremden sonra yangın tehlikesi var, yangına yönelik önlemler alınmadı. Sonuçta Türkiye bugün büyük depremler karşısında tümüyle çaresiz ve hazırlıksız."

İTÜ Maden Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet Ercan da aynı fikirde: "Ülkemizde meydana gelen büyük depremleri incelediğimiz zaman bunların periyodik bir şekilde meydana geldiğini görürüz. Son 2 bin 200 yıl içinde İstanbul 16 tane yıkıcı deprem yaşadı. Şimdi ise 17'inci depremini beklemektedir. Bana göre İstanbul depreminin olacağı tarih 2045'tir" diyen Ercan ne yazık ki en önemli korunma yöntemi olan kentsel dönüşümün yanlış uygulandığını söylüyor: "Yapılar dönüşüyor, ama bu yapı dönüşmesinden daire sahipleri ve yüklenici kazanırken halk kaybediyor. Çünkü yeni katlar ilave ediliyor ve nüfus yoğunluğu artıyor. Bir bölgede nüfus yoğunluğunun artması demek, depreme gitgide daha hazırlıksız hale gelmek demektir. Kentsel dönüşüm yapabilmek için kentin nüfusunu artırmamak gerekir."

İTÜ'den Prof. Dr. Naci Görür de "Kuzey Anadolu fayı tehlikeyi doğudan batıya taşıyor. Yedi büyük depremle 100 binden fazla insanımız öldü. Hiçbirinden ders almadık" diyor ve ekliyor: "Marmara bir deprem denizidir. Marmara Denizi'nin tabanında İstanbul'u çok ciddi vuracak, binlerce insanımızın can ve mal güvenliğini tehdit edecek canlı bir fay sistemine sahiptir. 7'den büyük bir deprem olacak. Hesaplamalara göre 30 yıl, artı-eksi 15 yıl zarfında bekleniyor."

Marmara'daki fay hattının kırılması ve ortaya çıkacak felaketin ne yetkililer ne de halk tarafından ciddiye alındığına dikkat çeken Prof. Görür, buna ek olarak uluslararası nitelikte deprem araştırmaları yapılamamasından şikayetçi: "Türkiye'de en fazla konuşulan konulardan biri deprem ama uluslararası nitelikte ve kalitede deprem araştırmaları yok denecek kadar az. Halen fayların özellikleri, kırılma periyotları, ne zaman yeni depremler üretecekleri bilinmiyor, zira bu konuda uluslararası araştırmalar yok. Bu konuya yatırım ve devlet desteği de yok. Bir üniversitede kadro, cihaz, uzman, zaman ve bütçe olmadan kendi başına deprem araştırması yapılamaz. Marmara'da acilen denizaltı gözlem istasyonu kurulmalıdır. Fiziksel ve kimyasal analizler yapan sensörleri yerleştirdiğiniz zaman anormal bir durum, yani deprem, önceden fark edilebilir."

Türkiye'de deprem araştırmaları alanında ve alınacak önlemler konusunda yeterince adım atılmadığı ortadayken yine de yapılacak çok şey var. Öncelikle kendimizin ve sevdiklerimizin güvenliği için elimizden geleni yapabiliriz. Bugüne dek defalarca yazılıp çizilen, ancak kısa süre içinde unutulmuş "Bireysel olarak ne yapabiliriz?" sorusunun cevapları üzerine bir kez daha düşünmekte fayda var. Bu konuda sadece kendimizi değil, çevremizi de bilgilendirmek önemli. ■

BİREYSEL OLARAK NELER YAPABİLİRİZ?

- >> Depremden korunmak demek, hazırlıklı olmak demektir. Öncelikle evlerimiz depreme dayanıklı olmalıdır. Deprem, dayanıklı yapılmış konutlara zarar vermez. Oturduğunuz binaların depreme dayanıklı olup olmadığını kontrol ettirin. Gerekirse, dayanıklı duruma getirin.
- >> Bir deprem planı hazırlayın. Bu planda deprem anında sığınabileceğiniz güvenli yerleri ve deprem sonrası binadan çıkış yollarını belirleyin. Sarsıntı anında devrilebilecek kitaplık, vitrin gibi eşyaları sabit duruma getirin. Evinizdeki gaz, su vanası ve elektrik şalterinin yerini öğrenin. Erken uyarı sistemi yoksa bunları deprem anında kapalı konuma getirmelisiniz. Ev, işyeri, okul gibi farklı yaşam alanları için farklı planlar hazırlamanızda fayda var. Ayrıca, otomobilinizde bulunması gerekenler; yangına yol açabilecek sistemlerin düzenli kontrolleri; deprem halinde kullanılacak (üç gün yetecek şekilde) gıda, su, ilaç, battaniye ve yedek elbise ile sığınılacak yerlerin tespiti de bu planlarda yer almalıdır.
- >> Evinizde ve işyerinizde birer acil durum çantası hazırlayın. Hatta mahallenizdeki deprem toplanma alanında da içinde su, yiyecek, battaniye vs bulunan acil durum kulübesi hazır bulundurulmalıdır. Çocuklarınızın okullarında da bu hazırlığın yapıp yapılmadığını öğrenin. Deprem çantasında radyo, pilli fener, pil, düdük ve ilkyardım çantasının yanı sıra, yiyecek, içecek ve giyecek de bulundurun. Deprem çantasını evinizde kolayca ulaşabileceğimiz bir yerde tutun.
- >> Ailenizde ve işyerinizde ilk yardım eğitimi almış kişiler olması önemlidir. Hem ailenize hem de deprem anında çevreye bilinçli bir şekilde yardım etmek adına ilk yardımı öğrenin.
- >> Depremden sonra aile bireylerinin buluşacağı bir yer belirleyin. Buluşacağınız yerleri açık alanlardan seçin.
- >> Deprem sırasında evde, okulda veya işyerinde iseniz pencerelerden uzak durun, sağlamlığına emin olduğunuz bir masanın/sıranın altına girin. Ellerinizi başınızın üstüne kenetleyerek başınızı dirseklerinizin arasına alıp koruyun.
- >> Sarsıntı anında binadan çıkmaya veya binaya girmeye çalışmayın. Pencerelerden, sobalardan ve kolay devrilecek eşyalardan uzak durun. Asansörü kullanmayın, merdivenlerden koşmayın. Sarsıntı geçtikten sonra binadan çıkıp uzaklaşın.
- >> Deprem sırasında dışarıda iseniz binalardan, yıkıntılardan ve camlardan uzak durun. Elektrik direk ve tellerinden uzakta, güvenli bir yerde sarsıntının durmasını bekleyin. Köprü, üst geçit ve tünellerden uzak durun. Yetkililer izin vermedikçe binalara girmeyin. Binalara kibrit, çakmak, mum, gaz lambası vb. araçlarla yaklaşmayın. Binalarda gaz kaçağı olabileceğini unutmayın.
- >> Enkaz altında iseniz sakin olmalı, paniğe kapılmamalısınız. Yaralı olup olmadığınızı kontrol edin. Kıpırdayacak bir durumda iseniz ve çıkış yolu varsa hareket edin. Yoksa durumunuzu bozmayın ve kurtarma ekiplerinin gelmesini bekleyin. Dışarıdan bir ses duyunca bağırın. Düdük varsa aralıklarla öttürün. Çeşitli cisimlere vurarak bulunduğunuz yeri belli etmeye çalışın. Böylece, yardım ekiplerinin size ulaşmasını sağlayabilirsiniz.
- >> Deprem olunca telefonlar kullanılamaz duruma gelir. Acil durumlar dışında telefonları kullanmayın.
- >> Deprem sonrası doğru olmayan haberlere kesinlikle inanmayın. Bilgileri, yetkililerden ve kaynağından öğrenin.
- >> Deprem, bu coğrafyada karşı karşıya olduğumuz tek afet değil. Sel, çığ, büyük yangınlar ve terör saldırıları için de bilinçlenmek, güvenliğimiz için önemli. AKUT Arama Kurtarma Derneği'nin farklı yaş gruplarına ve işyerlerine yönelik Afet Bilinçlendirme Eğitimleri ve seminerleri hakkında bilgi alabilirsiniz.

ÜZÜMLER GELİN OLURKEN

Antik çağlardan bu yana Anadolu'nun dört bir yanında üzümlün olgunlaşıp dalından koparılışı coşkuyla kutlanır. Sofraların kurulduğu, eğlencelerin düzenlediği, havayı üzüm küspesi kokusunun ve umudun kapladığı bağbozumu şenliklerinin antik ruhunu yerinde görmek için bu yıl Bozcaada'dan Tekirdağ'a Türkiye'nin farklı köşelerine uzanın.

■ SİBEL CİNGİ

Üzüm bağları çocuk gibidir... Emek ister, özen ister, ilgi bekler. Sağlam kökleri olmalıdır, sabırla ve emekle beslenen... Bırakırsan kendi haline, delifişek gibidir. Zarar görür, yıpranır, yorulur, küser. Gözün gibi bakarsan, koruyup kollarsan eğer, çocuk gibi büyür, serpilir. Gün gelir, bir zamanlar sadece çubuklardan ibaret olan bağ, dolgun salkımlara bürünür. İşte o vakit, düşün vaktidir. Bağbozumu vakti...Eskilerin dediği gibi, bağbozumu geldiğinde üzümler gelin olur. Bağcılık, Anadolu'nun 5 bin yıllık geçmişinde derin izler bırakmış bir gelenek. Alacahöyük'te MÖ 3000 yılından kalma kadehten Kültepe'de ortaya çıkarılan MÖ 1750'ye ait testiye, geçmişten gelen izler; günümüze ulaşan efsaneler bu toprakları mesken edinen tüm uygarlıklar için bağcılığın ne kadar önemli olduğunu kanıtlıyor. Türkiye'nin dört bir yanında kutlanan bağbozumu

şenlikleriye bağcılığın antik izlerini bugüne taşıyor. Bağbozumu şenliklerinin hikâyesi Yunan mitolojisinde Zeus ve Semele'nin oğlu Dionysos'a (Roma mitolojisinde Baküs olarak da bilinir) bağlanır: Titanlar tarafından kaçırılarak küçük parçalara bölünüp kazanda pişirilen Dionysos'u büyükannesi Rhea parçalarını birleştirerek kurtarır. Sembolü asma ağacı olan Dionysos'un bu yüzden iki kere doğduğu kabul edilir ve yeniden doğuşu, adına şenlikler düzenlenerek kutlanır. Bağbozumu şenlikleri, hem doğumu hem de bereketi, birlikte olmayı, çoğalmayı kutlamak için düzenlenir. Üzümlün olgunlaştığı, yazın sıcaklığının yerini sonbaharın serinliğine bıraktığı aylarda gerçekleşen bağbozumunun, her kültürde farklı şenlikler eşliğine kutlansa da ortak noktası umut ve bereketidir. Bir yıl süren emeklerin karşılığının alındığı

vakittir. Üzümlerin olgunlaşmış olgunlaşmadığı, farklı bağlardan alınan salkımlara bakılarak itinayla ölçülür. Bağbozumu kararı dikkatle alınır. Vakit tamamsa heyecan başlar. Sabahın ilk ışıklarıyla bağlarda umut rüzgârları eser. Ellerde bağ bıçakları ya da makaslarla üzümler kesilir, küfelere doldurulur. Üzümün belki pazaryerlerinde ya da fabrikalarda devam edecek yolculuğu, bağlardaki minik sepetlerde başlar. Bir yandan da sofralar kurulur, eğlenceler düzenlenir. Havayı üzüm küspesi kokusu sarar... Emeklerin karşılığının alındığı, umudun kokusunun nefis sonbahar akşamlarına karıştığı bağbozumu şenliklerine tanıklık etmek isteyenler için Ağustos ve Eylül aylarında düzenlenen bağbozumu şenliklerini derledik. Rotanızı belirlemekte geç kalmayın!

Bozcaada sokakları üzüme sevdalı
Bağbozumu denildiğinde akla ilk gelen yerlerden biri Bozcaada. Bu yıl takvimler 8 Eylül'ü gösterdiğinde adada şenlik vakti

başlıyor. İki gün sürecek festival boyunca üzüme olan sevdâ, adanın sokaklarını kaplayacak. Yerel bağlardaki bağbozumu etkinliklerine katılmak isteyenler, bağ işçileriyle birlikte traktörlere binerek bağlara gidebilecek. Toplanan üzümler, tıpkı eskiden olduğu gibi eşek sırtında, at arabasıyla, traktör ve pırpırla, canlı müzik eşliğinde tören alanına taşınarak bir yıllık emeğin ödülü kutlanacak. Çiftliklerin gezileceği, üzümlerin dalından yeneceği, yerel lezzetlerin üzümün tadına eşlik edeceği bağbozumu şenlikleri kapsamında her yıl Bozcaada'ya nezih bir kalabalık akın ediyor. Bozcaada Bağbozumu Festivali kapsamında düzenlenen konserler, etkinlikler, sergi ve yarışmalarsa adada eylül havasına keyif katıyor.

Trakya'da düğünümüz var
Bağbozumu Trakya için de şenlik demek. Kırklareli, Edirne ve özellikle Tekirdağ'a bağlı Şarköy ilçesindeki bağlar, her yıl Eylül ayında bağbozumunda renkli görüntülere sahne oluyor.

Dünyaca ünlü üzümleriyle tanınan Tekirdağ'da bağbozumu, Trakya Bağ Bozumu ve Ekoloji Festivali eşliğinde kutlanıyor. Bölgenin verimli bağlarında başlayan telaşa, konserlerden sokak atölyelerine, festivalin renkli etkinlikleri eşlik ediyor. Özellikle son yıllarda yurt içi ve dışından yatırımlar alarak bağcılık konusunda tecrübesini artıran, maharetini ve emeğini esirgemeyen yerli üreticilerden üzümün öyküsünü öğrenmek isteyenler, Tekirdağ ve çevresini mutlaka bağbozumu vakti görmeli.

2600 yıllık bir geleneğin izinde
Urla, geçmişteki ismiyle Vourla, tarih boyunca üzüme uygun iklimi ve toprağıyla bağcılıkta en önemli bölgelerden biri oldu. Urla Bağbozumu Şenliği'nin geçmişi de bu köklü geçmişe, neredeyse 2600 yıl önceye dayanıyor. Her yıl Ağustos ayının sonunda Malgaca (Malkaça) Pazarı'nda yapılan bağbozumu şenliklerini, Evliya Çelebi de Seyahatname'sinde uzun uzun anlatmış. Tüm çarşığı

kaplayan bir asmanın o güne kadar gördüklerine hiç benzemediğini kaydeden ünlü seyyahın anlattığına göre bu asmaya her bağ sahibi kendi aşısını yaparak çeşit çeşit üzüm oluşmasını sağlıyormuş. Urla'da asırlardır şenlik havasında süren bağbozumu geleneği, bugün yöreye özgü yemekler, kültür ve sanat etkinlikleri eşliğinde Bağbozumu Şenlikleri adı altında kutlanıyor.

Ürgüp'ün büyüğü atmosferinde Anadolu'nun uçsuz bucaksız topraklarında üzümle kurduğu özel ilişkisiyle bilinen bir diğer bölge Ürgüp ve çevresi. Üzümün antik çağlardan bu yana yetiştirildiği bölgedeki bağcılığın geçmişinin ortalama 4 bin yıl öncesine dayandığı biliniyor. Bölge halkı için en az peribacaları kadar önemli olan üzümün bereketini kutlamak için her yıl Üç Güzeller mevkisinde Uluslararası Ürgüp Bağbozumu Festivali kutlanıyor. Bu yıl 46'ıncısı düzenlenecek ve bağın nimetlerini etkileyici bir atmosferde tatmak

isteyen gezginleri kendine çekecek festivali mutlaka tatil programınıza alın. Bölgeye özgü üzümleri, 15 çeşit üzümünden yapılan Kapadokya Pekmezi'ni ve yerel mutfağı keşfetme fırsatını; ayrıca festival bünyesinde düzenlenen konserler ve gözü kapalı asılı üzüm yeme yarışmaları gibi gelenekselleşmiş etkinlikleri kaçırmayın.

Bağın en iyileri Çal'da yarışıyor Anadolu'nun en köklü bağcılık kültürüne sahip topraklarından biri olan Denizli, Türkiye'nin en çok bilinen bağbozumu festivallerinden birine de ev sahipliği yapıyor. Denizli'nin Çal ilçesi, her yıl Eylül ayında Çal Bağbozumu Şenlikleri Kültür ve Sanat Festivali'ne gelen konuklarıyla renkleniyor. Artık gelenekselleşen bu kutlamalarda yerel üzümler arasında türünün en iyisinin seçildiği yarışmalara yerel üreticiler kadar halk da büyük ilgi gösteriyor. ■

Brooks Brothers

THE ORIGINAL AMERICAN BRAND

ZORLU CENTER

AKASYA AVM

İSTİNYEPARK

ANKARA PANORA

İZMİR KONAK PİER

EDWARDS AKMERKEZ

EDWARDS KONAK PİER

EDWARDS KALAMIŞ MARİNA

EDWARDS LAND OF LEGENDS

EDWARDS NUROL PARK OASIS

GALERİES LAFAYETTE

WEPUBLIC

VODAFONE PARK

WWW.RMKCLASSIC.COM

AVRUPA'NIN EN YENİLİKÇİ DİJİTAL BANKASI YAPI KREDİ

Dünyanın en saygın yayınlarından biri olan Global Finance tarafından "Avrupa'nın En Yenilikçi Dijital Bankası" ve "Türkiye'nin En İyi Dijital Bankası" başta olmak üzere toplam 5 kategoride ödülle layık görüldük.

Bankacılıkta devrim yaratan teknolojilerimizle dünyaya örnek, Türkiye'ye gurur kaynağı olmaya devam edeceğiz.

Ne de olsa Yapı Kredi'de hizmette de, teknolojiye de sınır yoktur.

 YapıKredi

Hizmette sınır yoktur.